

”For me the most valuable thing was the culture shock...”
**AIESEC Oulun ulkomaisten vapaaehtoisten
minäpystyvyys ja maailmankansalaisuus
2010-luvun vapaaehtoistyöprojekteissa**

Kulttuuriantropologian
kandidaatintutkielma
Oulun yliopisto
Syksy 2019

Minni Tynkkynen

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
1.1. Tutkimuskohde ja -ongelma	3
1.2. Keskeiset käsitteet	5
1.3. Tutkimusprosessi	14
2. Vapaaehtoisturismi	18
2.1. Vapaaehtoisturismin historia ja määritelmä	18
2.2. Aikaisempi tutkimus	21
2.3. Motivaatio osallistua	25
2.4. AIESEC Oulu osana ilmiötä	30
3. Oulun ulkomaisten vapaaehtoisten minäpystyvyys ja maailmankansalaisuus	33
3.1. Thomas	33
3.2. Derek	37
3.3. Anna	40
4. Yhteenveto ja pohdinta	46
5. Lähteet	50
6. Liitteet	53

1. Johdanto

1.1. Tutkimuskohde ja -ongelma

Turismista, ja myös nimenomaisesti vapaaehtoisturismista, jonka ympärille tutkielmani on keskittynyt, puhuttaessa usein nostetaan esiin ilmiön itseidentiteetin etsimistä ja muotoutumista korostava vaikutus. Useiden tutkijoiden mukaan vapaaehtoisturismikin tarjoaa yksilöille tilaisuuden toteuttaa itseään tavoilla, joita tavanomainen ja rutiininomainen ympäristö ei aina mahdollista. Henkilökohtaiseen kehitykseen ja kasvuun viitataan usein nykyaikaisessa vapaaehtoisturismien tutkimuksessa¹.

”Itsensä luominen” (engl. *self-making*), joka teemana ilmenee välillisesti omankin tutkimukseni yhteydessä, koostuu tutkijoiden mukaan tässä tapauksessa neljästä eri pääpiirteestä. Ensinnäkin, vapaaehtoisturismien uskotaan johtavan laajempaan tietoisuuteen, tuntemukseen ja ymmärrykseen, mitä tulee yksilöön itseensä (Lepp 2008; Pan 2012; Wickens 2011: kaikki ks. Kontogeorgopoulos 2017: 3). Toiseksi, Baileyn ja Russellin (2012) sekä McIntosh’n ja Zahran (2007) sekä Zahran (2011: kaikki edellä mainitut ks. Kontogeorgopoulos 2017: 3) argumenttien mukaan vapaaehtoisturismi mahdollistaa yksilön itsetutkiskelun ja elämän pohtimisen tavallisesta elämästä erillään, jopa filosofisten ja olemassaoloon liittyvien kysymysten pohjalta varsinkin, jos vapaaehtoinen kohtaa muiden kärsimyksen silmästä silmään siihen tottumattomana. Kolmantena pointtina Wang (1999: ks. Kontogeorgopoulos 2017: 3) esittää yksilön muodostavan uudenlaisen minäkuvan tutun ympäristönsä ulkopuolella läpikäymiensä koettelemusten myötä, ja usein halu tulla haastetuksi onkin yksi vapaaehtoisturismiin osallistumisen motiiveista². Saadessaan otteen näistä tuntemuksista, työskennellessään vieraassa kulttuurissa ja ilmastossa sekä erilaisten ihmisten kanssa (Broad 2003), suo tämä vapaaehtoiselle mahdollisuuden nähdä ’mistä hänet on tehty’ (Schott 2011), joka puolestaan Proyrungroj’n (2017) mukaan johtaa vahvistuneeseen itsevarmuuteen (kaikki edellä mainitut ks. Kontogeorgopoulos 2017: 3). Viimeisenä, yksilön sisäisen kehityksen teemoihin liittyvänä tekijänä tutkijat usein mainitsevat henkilökohtaisen muutoksen³, kun taas Bailey ja Russell (2010: ks. Kontogeorgopoulos 2017: 3) uskovat vapaaehtoisturismikokemuksen tarjoavan mahdollisuuden pitkäaikaiseen ja merkittävään muutokseen vapaaehtoisen elämässä.

---

¹ Wang 1999; Tiessen 2012; Uriely, Reichel, & Ron 2003; Wearing 2001: kaikki ks. Kontogeorgopoulos 2017: 3.

² Galley & Clifton 2004; Grimm & Needham 2012: molemmat ks. Kontogeorgopoulos 2017: 3.

³ Coghlan & Weiler 2015; Diprose 2012; Lee & Woosnam 2010; Sherraden, Lough, & McBride 2008: kaikki edellä mainitut ks. Kontogeorgopoulos 2017: 3.

Tutkimukseni aiheeseen liittyen haluaisin taustoittaa tutkielmaani mielenkiintoisen esimerkin voimin. Momondo on maailmanlaajuinen, tanskalaispohjainen, esimerkiksi Forbesin ja The Daily Telegraphin suosittelema matkahakusivusto, joka tarjoaa mahdollisuuden vertailla lentoja, hotelleja ja vuokra-autoja. Toiminnan pohjalla on visio avarammasta, eroavaisuuksia arvostavasta maailmasta, jonka heidän mielestään pitäisi olla kaikkien saatavilla. (Momondo 2019.) Momondon vuosina 2016 ja 2019 tekemien matkustuksen arvoa tutkineiden kyselytutkimusten mukaan itsensä ”maailmaa nähneiksi” luokitelleet ihmiset useammin luottivat erilaisista taustoista niin uskonnollisesti, kulttuurisesti kuin kansallisestikin tuleviin ihmisiin. Toisaalta uusimpien tutkimustulosten mukaan 49% vastaajista uskoi maailman ihmisten olevan vähemmän suvaitsevaisia muita kulttuureita kohtaan kuin viisi vuotta sitten. Vastaajista puolet uskoo tästä huolimatta rauhan ja suvaitsevaisuuden lisääntyvän, mikäli ihmiset matkustaisivat enemmän. Myös mitä useammin henkilö matkusti vuodessa, sitä positiivisemmat hänen uskomuksensa olivat, mitä tulee ihmistenväliseen luottamukseen ja yhtenäisyyteen. Jopa kokonaiset 83% vastaajista uskoi kansallisvaltioiden välisen yhteistyön tärkeyteen vahvasti – kuitenkin vain 24% heistä sen sijaan piti tämänhetkistä tilannetta yhteistyön kannalta vahvana. Puhuttaessa yksilön omasta osuudesta tähän koko kuvaan, 69% uskoi oman panoksensa voimaan ”maailmaa yhdistettäessä”. Tähän Radiumin, itsenäisen tanskalaispohjaisen konsultointiyrityksen teettämään tutkimukseen vastaajia oli yhteensä 7300 kahdeksastatoista eri maasta, noin 400 vastaajan kirjon ollessa edustettuna jokaista maata kohden; tutkimus käännettiin myös 13 eri kielelle täydellisen ymmärryksen mahdollistamiseksi. (Momondo 2019; cdn.momondo.net: 2, 4, 19.)

Johtopäätöksenä tästä voi siis vetää sen, että maailma on entistä jakautuneempi monella tapaa, mutta että tätä kuilua olisi mahdollista kuroa umpeen matkustamisen avulla. Yhdeksi suurimmista ongelmista esitettiin niin rauhan, luottamuksen kuin suvaitsevuudenkin puute eri kulttuurien edustajien välillä, ja että tämän ilmiön uskotaan korostuneen viime vuosina. Lohduttavaa tässä oli kuitenkin se, että mitä useammin henkilö matkusti vuodessa, sitä vahvempi korrelaatio vallitsi tämän ja hänen positiivisen näkemyksensä välillä, mitä tulee muihin kulttuureihin. Myös suurin osa tutkimukseen vastanneista uskoi kykenevänsä vaikuttamaan itse jollain tasolla maailman tilanteeseen. Tämä kaikki on läheisessä yhteydessä tutkielmani aiheeseen ja siihen, miten henkilökohtaisen kokemukseni perusteella voin omalta osaltani vahvistaa yllämainittujen tutkimustulosten paikkansapitävyyden.

Halusin tutkielmassani keskittyä AIESEC-toiminnan ulkomaisten, Suomeen saapuneiden vapaaehtoisten henkilökohtaiseen kokemukseen ja vapaaehtoisprojektiin osallistumisen myönteisiin

vaikutuksiin niin, kuin he itse sitä kuvailivat ja selittivät haastatteluissa sekä erityisesti tarkastella tuota kaikkea informanttien minäpystyvyyden ja maailmankansalaisuuden näkökulmista. Pysin löytämään osviittaa henkilökohtaisesta kehityksestä ja siitä, miten se mahdollisesti näkyy heidän nykypäiväisessä elämässään, ja miten he ovat mahdollisia kartutettuja taitojaan hyödyntäneet ja soveltaneet myöhemmin. Haastattelemiini henkilöt olivat olleet AIESEC Oulun vapaaehtoisina 2010-luvun aikana, jolloin olin itsekin järjestön jäsenenä. Pysin kuitenkin valikoimaan informanteiksi henkilöitä, joiden kanssa en ollut ollut paljonkaan tekemisissä. Haastateltavat olivat kaikki 20-25 -vuotiaita ja edustivat eri kansallisuuksia ja sukupuolia. Halusin myös valita haastateltaviksi eri projektien osallisia, jotta saisin mahdollisimman monimuotoisen taustan edustetuksi tutkielmassani.

1.2. Keskeiset käsitteet

Tutkimukseni yhteydessä olen käsitellyt lukuisia erilaisia käsitteitä, joista tärkeimpien merkityksiä tulee avata tutkimusaiheen selkeyttämiseksi ja ymmärryksen rikastuttamiseksi. Aloitin tutkimuksen suunnan pohtimisen aikaisin, ja minun tuli varsinkin haastattelu- ja aineiston analyysivaiheessa miettiä ja tarvittaessa uudelleensuunnata tutkimukseni kurssia.

Minäpystyvyys

Alun alkaen minun tulee avata tutkimukseni kannalta tärkeimpien käsitteiden, minäpystyvyyden (engl. *self-efficacy*) ja maailmankansalaisuuden (engl. *global/world citizenship*) monisyisiä merkityksiä. Minäpystyvyysteoria on alun perin Albert Banduran vuonna 1977 artikkelissaan *Toward a Unifying Theory of Behavioral Change* luoma käsitteellistymä ihmisten henkilökohtaisista kyvyistä ja uskomuksista siitä, miten he kykenevät organisoimaan ja toteuttamaan omaa toimintaansa. Tästä lähtien valtaosa tutkijoista on hyödyntänyt ihmisen pystyvyyttutkimuksissaan Banduran teoriaa (esim. Pajares 1996; Zimmerman 2000; Pajares & Schunk 2001; Zeldin, Britner & Pajares 2008; Maddux 2009). (Kaikki ks. Partanen 2011: 19-20.) Bandura väittää teoriansa ja useiden syy-seuraussuhteita tarkastelleiden tutkimusten pohjalta, että näillä uskomuksilla toden totta on läheinen yhteys yksilön motivaatioon ja saavutuksiin, ja pystyvyyttä voidaan pitää jopa yksilön menestymisen ennustajana. Yksilöiden uskomukset omiin kykyihinsä siis vaikuttavat heidän ajatuksiinsa, tuntemuksiinsa, kykyyn motivoida itseään sekä

toimia ympäristössään, ja näin he ottavat vastuun omasta toimijuudestaan (engl. *personal agency*). (Bandura 1992: ks. Bandura 1995: 2-3.)

Ihmiset voivat Banduran (1995) mukaan muodostaa käsityksen minäpystyvyydestään neljän eri väylän kautta. Ensinnäkin, henkilö voi luoda kuvaa omasta kyvykkyydestään kaikista tehokkaimmin hallintakokemuksen kautta. Tällöin menestykset vahvistavat tunnetta, kun taas epäonnistumisen kokemukset heikentävät sitä, varsinkin, jos kyvykkyyden tunne ei vielä ole tarpeeksi vankalla pohjalla. Tämän tunteen saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi yksilön tulee hankkia kognitiivisia sekä käyttäytymiseen ja itsesäätelyyn liittyviä ”työkaluja”, joiden avulla hän kykenee luomaan ja toteuttamaan tarkoituksenmukaisia toimintatapoja muuttuvassa elinympäristössään. Jotta yksilö kykenisi saavuttamaan joustavan ja kestävämmän tunteen tehokkuudestaan, tulee hänen työskennellä pitkäjänteisesti, vaikeuksien ja takapakkien värähtämällä tiellä. Nämä haasteet vahvistavat uskomusta omista kyvyistä, ja yksilö suuntaa energiansa periksiantamattomuuteen, eivätkä epäonnistumiset lannista häntä enää samalla tavalla, vaan päinvastoin vahvistavat hänen tuntemuksiaan omista valmiuksistaan⁴.

Toiseksi, ihmisen ollessa sosiaalinen olento, myös hänen uskomuksensa omista kyvyistään vahvistuu yksilön nähdessä oman kaltaistensa ihmisten saavuttavan tavoitteitaan sinnikkäillä pyrkimyksillä (Bandura 1986; Schunk 1987: ks. Bandura 1995). Sama pätee myös toisin päin; kun ihminen näkee kanssaihminen epäonnistuvan, myös heidän motivaationsa laskee tämän seurauksena – sen mukaan, näkeekö henkilö malliesimerkkinsä samanlaisena kuin hän itse (Brown & Inouye 1978: ks. Bandura 1995). Kolmas keino vaikuttaa ihmisten minäpystyvyyssuikomuksiin on sosiaalinen vaikuttaminen. Ihmiset, joille vakuutellaan verbaalisesti heidän kykenevän suorittamaan jonkin toiminnon, todennäköisemmin myös ponnistelevat voimakkaammin tavoitteen eteen kuin he, jotka ongelmien ilmetessä keskittyvät itsensä ja oman kapasiteettinsa epäilyyn (Litt 1988; Schunk 1989). Yksilöt, joille on vakuuteltu heidän kyvyttömyyttään, välttelevät usein haastavia tilanteita ja luovuttavat keskimäärin nopeammin. (Kaikki ks. Bandura 1995: 3-4.)

Ihmiset luottavat usein liikaakin fysiologisiin ja emotionaalisiin reaktioihinsa mitä tulee omien kykyjensä arviointiin. Esimerkiksi stressireaktiot ja jännitys määritellään usein heikoksi suorituskyykyksi ja mieliala voi Kavanaghin ja Bowerin (1985) mukaan sumentaa yksilöiden arvioita omasta pystyvyydestään; positiivinen mieliala toimii parantavasti ja negatiivinen puolestaan heikentävästi. Näin neljäs väylä minäpystyvyyden uskomusten parantamiseksi tapahtuu

---

⁴ Bandura 1982; Biran & Wilson 1981; Feltz, Landers, & Raeder 1979; Gist 1989: kaikki ks. Bandura 1995: 3.

yksinkertaisesti fyysisen tilan vahvistamisen, stressin ja negatiivisten tunnetapumusten lieventämisen sekä kehon reaktioiden väärinymmärryksen korjauksen kautta. (Ks. Bandura 1995: 4-5.)

Myös kulttuurierojen vaikutuksia minäpystyvyyteen on tutkittu. Tämä on mielestäni tärkeää ottaa huomioon oman tutkimukseni osalta, kun käsitellään monesta eri kulttuuritaustasta tulevien henkilöiden käsityksiä ja kokemuksia. Minäpystyvyyden positiivisten vaikutusten universaaliutta on kritisoitu siitä näkökulmasta, että nämä pätsivät konseptin määritelmän mukaisesti vain individualistisissa eli yksilöllisissä kulttuureissa (Bandura 1995). Hofsteden (1991: ks. Bandura 1995) mukaan tavoitteet eroavat toisistaan sisällöltään individualistisissa ja kollektivistisissä eli yhteisöllisissä kulttuureissa. Individualistit asettavat itselleen itsensä toteuttamiseen liittyviä tavoitteita, kun taas kollektivistit ajattelevat ensi kädessä ryhmän hyvinvointia asettaessaan tavoitteita (Triandis 1989: ks. Bandura 1995). Vaikka Earley (1993: ks. Bandura 1995) havaitsi kollektivististen kulttuurien jäsenten tuntevan itsensä kyvykkäämmiksi ryhmän sisäisesti ja individualististen kulttuurien osapuolten puolestaan itsenäisesti työskennellessään, hän huomasi omakohtaisesti arvioidun minäpystyvyyksänsä olevan suurin vaikuttava tekijä yksilön tavoitteiden saavuttamismenestyksen kannalta. Tämän tutkimuksen perusteella voidaan täten argumentoida minäpystyvyyden suorituskykyyn vaikuttavuuden olevan universaalia. (Kaikki ks. Bandura 1995: 170-171.)

Mielenkiintoisen tutkimusesimerkin kulttuurierojen vaikutuksesta nuorten uravalintojen tekemisessä on tarjonnut Mau (2000: ks. Urdan & Pajares 2006: 249). Taiwanilaisten ja amerikkalaisten nuorten uravalintapystyvyyttä vertaillessaan hän huomasi taiwanilaisten selviytyvän huomattavasti heikommin arvioitaessa muun muassa uratavoitteiden asettamista, ammattitietouden etsimistaitoa sekä suunnittelua ja suorituskyvyn arvioimista. Tämän uskotaan heijastavan uravalintojen tekemistapojen eroja näissä, sekä yleisemmin aasialaisten ja länsimaisten kulttuurien välillä, sillä amerikkalaisia kannustetaan jatkuvasti tekemään urapäätöksiä ja kehittämään taitojaan, kun taas monissa Aasian kulttuuripiireissä nuoret seuraavat perheen ja yhteiskunnan esimerkkiä ja valitsevat tulevaisuuden uransa tältä pohjalta. Stewart ym. (2004: ks. Urdan & Pajares 2006: 249-250) havaitsivat yleisen minäpystyvyyden toimivan heikompana masennusoireiden ennustajana Hong Kongissa kuin vastaavasti Yhdysvalloissa, ja heidän mukaansa auktoriteettiä kuuliainissa ja tottelevaisuutta kunnioittavissa kulttuureissa nuoret saattaisivat olla vähemmän kiinnostuneita minäpystyvyydestään ja muista tämänkaltaisista, heihin kohdistuvista odotuksista.

Minäpystyvyyden käsite erotetaan itsetunnon käsitteestä, sillä itsetunnolla viitataan yksilön omanarvontuntoon, kun taas pystyvyyden tunteella viitataan oman kyvykkyyden tunnistamiseen. Itsetunnon ollessa vahva, yksilön minäpystyvyyden tunne voi olla heikentynyt jossakin vaiheessa. (Bandura 1995; Bandura 1997: ks. Mäkelä & Saglamer 2014: 19.) Uskomukset omasta minäpystyvyydestä taas ovat monimutkaisen itsevaluuttelun prosessin takana. Tämä vaatii kognitiivisella tasolla monista eri lähteistä saadun informaation prosessointia, jota välitetään niin aktiivisesti, toissijaisesti, sosiaalisesti kuin fysiologisesti. Muodostuttuaan näillä uskomuksilla on merkittävä vaikutus ihmistoiminnan tasoon ja laatuun. (Bandura 1986 lehdissä: ks. Bandura 1995: 11.)

Minäpystyvyys on Banduran mukaan tärkeä elämänhallintataito, joka liittyy läheisesti niin oman tulevaisuuden suunnitteluun, omien vahvuuksien ja heikkouksien tunnistamiseen kuin myös opiskelu- ja uravalintojen tekemiseen. Nuoren tulisikin kyetä vahvistamaan pystyvyyden tunnettaan juuri varhaisnuoruudessa, sillä silloin tehdään tärkeitä koulutuspaikkavalintoja. (Bandura 1995: ks. Mäkelä & Saglamer 2014: 23.) Nurmi (2003: ks. Mäkelä & Saglamer 2014: 25) toteaa nuoren koulutusta koskevien ja elämään liittyvien valintojen tekemisellä olevan kriittinen vaikutus siihen, minkälaisen käsityksen nuori muodostaa itsestään ja omista kyvyistään; nämä käsitykset taas muovaavat nuoren elämän suuntaa. Hänen mielestään näiden tavoitteiden saavuttamisen arviointi ja sen tulkinta ovat olennaisissa rooleissa siinä suhteessa, uskooko nuori ulkoisten tekijöiden vaikuttaneen epäonnistumiseensa tai onnistumiseensa, vai viittaako hän omaan kyvyttömyyteensä.

Kaiken kaikkiaan Bandura (1995: 11) tiivistää, että henkilöt, joilla on matala tunne minäpystyvyydestään, näkevät vaikeat tehtävät itselleen uhkana, joita tulee välttää. Heidän pyrkimyksensä ovat alhaisia ja heidän sitoutumisensa tavoitteisiin on heikkoa. He keskittyvät rypemään omista heikkouksistaan sen sijaan, että suuntaisivat pyrkimyksensä suoritettavissa olevaan tehtävään. Tällä tavalla ajattelevat ihmiset vajoavat useammin myös masennukseen tai ovat erityisen stressaantuneita. Vahvan minäpystyvyyden omaavat henkilöt puolestaan lähestyvät vaikeilta tuntuvia tehtäviä mielellään, sillä he uskovat pystyvänsä hallitsemaan niitä. Tämänkaltaisen katsaus haasteisiin saa ne vaikuttamaan näiden henkilöiden silmissä kiinnostavammilta, ja ihmiset sitoutuvat haastaviin tavoitteisiinsa paremmin. He lisäksi liittyvät epäonnistumiset riittämättömään ponnisteluun ja puutteelliseen tietoon tai taitoon, joka kuitenkin on saavutettavissa. Vahvistunut tunne pystyvyydestä myös parantaa ihmisen suoritusta ja henkilökohtaista hyvinvointia esimerkiksi heikentämällä taipumusta vaipua masennukseen.

Maailmankansalaisuus

Siirtykäämme seuraavaan tärkeimpään käsitteeseen tutkielmani kannalta, nimittäin maailmankansalaisuuteen (*global/world citizenship*). Käsitteen ajatellaan olevan ikään kuin globalisaation ”sivutuote”, ja se voidaan liittää läheisesti antiikin Kreikasta alkunsa saaneeseen kosmopoliittisuuteen (engl. *cosmopolitanism*). Tällä termillä puolestaan viitataan ihmisten välisiin harmonisiin suhteisiin, mikä moraalisesti velvoittaa arvostamaan myös kulttuurista monimuotoisuutta sekä ihmisoikeuksia ja muiden tarpeita, erityisesti kansallisvaltioiden rajat ylittävissä yhteyksissä. (Carter 2004: ks. Lyons ym. 2012: 363; Jeffrey & McFarlane 2008; Vertovec & Cohen 2002: ks. Cheung Judge 2017: 166.) Stokesin (2008: ks. Lyons ym. 2012: 363) sanoin ’kosmopoliittisuus’ “...maintains a global perspective upon obligations owed to others, whatever their race, religion, ethnicity, social status, or their connection to a nation-state”. Täten Lyons ym. (2012: 363) liittävät nämä kaksi käsitettä läheisesti toistensa yhteyteen, sillä usein yksilöillä on halu oppia muista kulttuureista matkustaessaan pois kotimaansa rajojen ulkopuolelle, ja tämä ilmentää ”kosmopoliittista herkkyyttä”.

Niin Butcher ja Smith (2010: ks. Lyons ym. 2012: 364), kuin tahot kansallisen politiikan tasolla erityisesti kehittyneissä valtioissa uskovat kansainvälisen vapaaehtoisuuden kehittävän globaalia kansalaisuutta, ja vapaaehtoisuuteen osallistumisen ylipäätään myötävaikuttavan tietynlaisen kansalaisuuden kehittymiseen. Välivuosivapaaehtoisuuden ilmiö (engl. *gap year voluntourism*) on myös liitetty läheisesti maailmankansalaisuuteen, ja tämän ajatellaan johtavan kulttuurisen monimuotoisuuden parempaan hyväksymiseen ja suvaitsevaisuuteen sekä näkökulmien laajentamiseen erityisesti kokemukseen osallistuvien nuorten keskuudessa. Eräs australialaissyvästi tiivistää ajatuksen näin: “get out of the suburbs and into the global village”. (Simpson 2005; Cummings 2002; Netanyahu 1998; launchpadaustralia.com: kaikki ks. Lyons ym. 2012: 365-366.) Kirjallisuus vapaaehtoisturismista jakautuukin usein kahteen kenttään sen mukaan, uskotaanko käytänteiden kehittävän kosmopoliittisuuteen perustuvia maailmankansalaisuuden piirteitä, kuten kunnioitukseen ja tasa-arvoon liittyviä, erilaisuudesta riippumattomia arvoja tai asenteita, vaiko vahvistavan vanhoja kolonialistisia riippuvuussuhteita globaalien pohjoisen ja etelän alueiden välillä (Jeffrey & McFarlane 2008; Tiessen 2011: ks. Cheung Judge 2017: 165-166).

Diprose (2012: ks. Cheung Judge 2017: 166) uskoo vapaaehtoisturismin kantavan mahdollisuutta niin torjua stereotyyppisiä kulttuurien välillä, rakentaa kriittistä ymmärrystä maailmanlaajuisesta epätasa-arvosta, kuin lisätä halua toimia laajemman ylikansallisen politiikan puolestapuhujana, samalla toimivan ilmaisevana ja mahdollistavana tekijänä

maailmankansalaisuudelle. Myös niin hän kuin Everingham (2015: ks. Cheung Judge 2017: 166) väittävät riittävän hyvin rakennettuun vapaaehtoisturismiprojektiin sisältyvän kehityskoulutuksen, johon kuuluu esimerkiksi lähtöä edeltävä koulutus ja pohdiskelevat keskustelut vaikkapa sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta. Nämä lisäävät syvempää ymmärrystä ilmiöstä ja vauhdittavat osaltaan vapaaehtoisturismin erottamista kehityskeskusteluista, sekä liittävät tämän sen sijaan kulttuurien välistä vaihtoa ja yhteisvastuuta painottavaan keskusteluun, jonka puolesta Palacios (2010: ks. Cheung Judge 2017: 166) puhuu. Myös McDowall (2014: 98) uskoo vapaaehtoisturismiprojektien parantavan globaalia ymmärrystä ja tietoisuutta eri ihmisryhmien välillä.

Interkulttuurinen kompetenssi (engl. *intercultural competency*) on lisäksi läheinen ilmiö maailmankansalaisuudelle ja kosmopoliittisuudelle, ja sitä käsitellään usein samassa yhteydessä. Räsänen (2009: ks. Tornberg 2016: 18) määrittelee termin älylliseksi ja emotionaaliseksi sitoutumiseksi siihen, että kaikki ihmiset ovat perimmältään samankaltaisia, ja eri kulttuureja tulisi arvostaa ja eri kulttuuritaustoista tulevat ihmiset hyväksyä. Salo-Leen (2009) mukaan interkulttuurinen kompetenssi voidaan jakaa neljään eri osa-alueeseen: kulttuurienvälinen tiedostaminen (*awareness*), herkkyys (*sensitivity*), sopeutuminen (*adaptation*) sekä tehokkuus (*effectiveness*). Pelkonen (2005: molemmat ks. Tornberg 2016: 18-20) taas korostaa interkulttuurisen oppimisprosessin olevan kokemuksellinen ja transformatiivinen, ja uskoo sen parhaimmillaan koskettavan ja jopa muuttavan vapaaehtoisten henkilökohtaista maailmaa kulttuurishokin tai kriisin kohtaamisen ja näiden aiheuttaman stressin ja haasteiden myötä.

Niin kuin lähestulkoon kaikki ilmiöt, myös maailmankansalaisuuden käsite on kerännyt kritiikkiä tahollaan. Sen on syytetty antavan universaalien käsityksen tietystä ihmistyyppistä, kun termillä on väitetty kuvattavan ”etuoikeutettua asemaa, joka on kytketty eritoten ’länsimaisuuteen, valkoisuuteen, keski- tai yläluokkaisuuteen sekä koulutettuun ja kytkettyyn’” – kun oikeastaan osallistuvien yksilöiden kirjo on monipuolistumassa (Tiessen 2011: ks. Cheung Judge 2017: 164, 167). Maailmankansalaisuuden tai kosmopoliittisuuden määritelmät eivät siis olekaan niin yksiselkoisia, vaan Breckenridge ym. (2002: ks. Cheung Judge 2017: 166) väittävät näiden tulevan ymmärretyiksi nimenomaan monikossa, paikkaan liittyvänä ”ylipaikallisena” toimintana ja ajattelutapoina.

Transformatiivinen oppiminen

Tutkielman kontekstin kannalta tärkeää on läpikäydä myös niin transformatiivisen oppimisen (engl. *transformative learning*) käsite kuin AIESEC-järjestön johtajuuden kehitysmalli (engl. *Leadership Development Model*), niin kuin organisaatio sen itse määrittää. Nämä toistuvat tutkimuksen yhteydessä useaan otteeseen niin suorasti kuin epäsuorastikin. (Gankhuyag 2019; academia.edu.)

AIESEC:ssa pyritään aktivoimaan nuorten jäsenten johtajuuspotentiaalia, ja sitä varten on kehitetty niin kutsuttu johtajuuden kehitysmalli, joka puolestaan on jaettu kolmeen eri osaluueeseen, joita tulen tässä käsittelemään tarkemmin. Ensinnäkin, AIESEC:n paikallisten vapaaehtoistyöntekijöiden, eli nimenomaan näitä vapaaehtoistyömahdollisuuksia tarjoavien tekijöiden on tarjottava mahdollisimman kokonaisvaltaisesti erinäisiä ”standardeja” asiakkailleen, jotka tässä suhteessa ovat siis ulkomaille lähteviä tai ulkomailta saapuvia nuoria vapaaehtoisia. Näihin vähimmäisstandardeihin kuuluvat

- 1) **Kokemuksen kokonaisvaltaisen oppimisympäristön mahdollistamiseen vaikuttavat tekijät** (kaikki vapaaehtoisen henkilökohtaisiin tavoitteisiin ja projektin kannalta oikeanlaisiin odotuksiin liittyvä; vaikkapa lähtöön valmisteleva koulutus)
  - 2) **Logistiikka** (esimerkiksi viisumin hankkimisessa auttaminen tarvittaessa sekä vapaaehtoisen noutaminen kohdemaahan saavuttaessa)
  - 3) **Kaikki työhön liittyvä** (muun muassa työnkuva ja apu ensimmäisenä työpäivänä)
  - 4) **Asuminen** (vaikkapa majoituksen järjestäminen ja vakuutuksesta huolehtiminen).
- (Gankhuyag 2019; academia.edu.)

Toiseksi, kun nämä avainaktiviteetit tarjotaan perusteellisesti, tämän tulisi myöskin mahdollistaa nuoren vapaaehtoisen kehitys niin ”sisäisesti” kun ”ulkoisestikin”. Tämä tarkoittaa sitä, että vapaaehtoisprojektin puitteiden ollessa tarpeeksi haasteelliset, kun vapaaehtoiselle tarjotaan riittävä tukiverkosto, ja kun työnkuva on selkeä, vaikuttaa tämä kaikki siihen, miten vapaaehtoinen kykenee asettamaan itselleen merkitykselliset tavoitteet, refleктоimaan niitä ja lopulta parhaimmillaan ymmärtämään omia arvojaan paremmin tai jopa muuttamaan elämänsä suuntaa jollain tavalla. Tällä kaikella uskotaan olevan suora yhteys siihen, että vapaaehtoinen kehittää itsessään kaikessa AIESEC:n toiminnassa avainasemassa olevia neljää johtajuusominaisuutta (engl. *leadership qualities*):

- **Maailmankansalaisuus:** yksilö uskoo kykyynsä vaikuttaa maailman tilaan, on kiinnostunut maailman ongelmista ja ottaa mielellään vastuuta parantaakseen maailmaa
- **Itsetietoisuus:** yksilö ymmärtää omaa arvomaailmaansa ja elää sen mukaisesti, hän keskittyy vahvuuksiinsa heikkouksiensa sijaan ja pyrkii aktiivisesti etsimään omia intohimon kohteitaan
- **Ratkaisukeskeisyys:** yksilö sopeutuu helposti muuttuviin olosuhteisiin ja osoittaa sinnikkyyttä haasteita kohdatessaan, hän levittää positiivisuutta epävarmuuden keskellä sekä ottaa riskejä tarvittaessa
- **Muiden voimaannuttaminen:** yksilö kykenee kommunikoidaan tehokkaasti erilaisissa ympäristöissä, kehittää ja voimaannuttaa muita ihmisiä ja ottaa tavoitteekseen saavuttaa jotakin suurta muiden kanssa.

(Kaikki Gankhuyag 2019; academia.edu.)

Transformatiivisen eli uudistavan oppimisen merkitystä tässä suhteessa ei myöskään voida väheksyä. Konsepti on alun perin Jack Mezirowin 1970-luvulla aikuisoppimista ja kansalaistoimintaa varten kehittämä, ja sitä havainnollistetaan vähimmillään yksilön ajattelun, mutta parhaimmillaan jopa maailmankuvan muutoksena – tämä pohjautuu jonkin uuden tapahtuman tai ongelman kohtaamiseen, mikä vaatii seurakseen omien näkökulmien kriittistä tarkastelua ja voi johtaa ajattelun ja kokemusten tulkinnan muutoksiin. (Mezirow 1990; 1996: ks. Tornberg 2016: 19.) McGeheen ja Normanin (2001: ks. Frazer & Wait 2016: 183-184) ekoturismin tutkimuksessa sosiaalinen tietoisuus matkustuskokemuksen myötä johti lisääntyneeseen kulutushuomaavaisuuteen. Cheung Judgen (2017: 169) tutkimuksessa mainittiin osallistujien kokevan itsensä ’kiitollisemmiksi’, ’hyväntekeväisyshalukkaammiksi’ kuin myös ’motivoituneemmiksi’. Myös Deveroux (2008: ks. Tornberg 2016: 17) esittää, että tietoisuus esimerkiksi valtasuhteista tai kestävän kehityksen epäkohdista voi lisääntyä vapaaehtoisturismin myötä.

Yhtenä olennaisena transformatiiviseen oppimiseen liittyvänä tekijänä toimivat Mezirowin (1990; 1996) teorian mukaan yksilön merkitysperspektiivit. Niitä voidaan kuvata jokaisen yksilön ominaisina, tahallisesti tai tahattomasti, joko kulttuurisesti tai sosiaalisesti omaksuttuina tapoina tehdä henkilökohtaisia tulkintoja maailmasta. Yksilöillä on myös omia sisäisesti omaksuttuja malleja, skeemoja. Nämä skeemat ja perspektiivit omaksutaan usein jo lapsuudessa sosialisatioprosessin yhteydessä, ja kokemuksemme vahvistavat usein oletuksiamme. Merkitysperspektiivit muuttuvat Mezirowin (1991) mukaan kymmenen eri vaiheen kautta, ja

Goghan ja Gooch (2011) ovat pyrkineet liittämään vapaaehtoisturismin kokemuksen näihin transformatiivisen oppimisen vaiheisiin. (Kaikki ks. Tornberg 2016: 19-24.):

- 1) **Hämmennysongelman kokeminen:** vieras ja uusi kulttuuri sekä ympäristö kohdataan
- 2) **Itsetarkastelun läpikäyminen** (syllisyyden ja häpeän tunteiden kanssa)
- 3) **Kriittisen arvioinnin suorittaminen sisäistetyn roolin oletuksista tavanomaisessa sosiaalisessa kontekstissa:** reflektion mahdollisuus haastavien kokemusten ja vaikeiden tunteiden käsittelyn kautta
- 4) **Samaistuminen toisten ihmisten samanlaisiin kokemuksiin, yleensä dialogin kautta**
- 5) **Uuden käyttäytymisen tapojen, roolien, ihmissuhteiden ja toiminnan tarkastelu**
- 6) **Kompetenssin rakentaminen ja itse tuotetun tiedon, ideoiden ja taitojen rakentaminen sekä varmuus uusissa rooleissa:** mahdollisuus tutustua paikallisyhteisön tapoihin, toimintaan ja kulttuuriin
- 7) **Toimintasuunnitelman kehittäminen:** uudet merkitysperspektiivit vaikuttavat yksilön toimintaan
- 8) **Uuden tiedon ja taitojen hankkiminen toimintasuunnitelman toteuttamiseksi:** vapaaehtoisen voimaantumiskokemus, uusia arvoja, taitoja ja toimijuutta löydetään
- 9) **Uusien roolien kokeilu ja palautteen saaminen:** ympäristön palaute uusien roolien mukaisesta toiminnasta
- 10) **Uudelleen integraatio yhteiskuntaan uuden perspektiivin kanssa:** vapaaehtoisten luomat uudet verkostot sekä uusien arvojen mukainen toimijuus.

Coghan ja Gooch (2011: ks. Tornberg 2016: 22) korostavat eritoten seitsemännen ja yhdeksännen transformatiivisen oppimisen prosessin vaiheen korostamisen tärkeyttä vapaaehtoisten palatessa vieraasta kulttuurista takaisin kotimaahansa. Näiden kautta yksilön kokemukset voitaisiin saada entistä tehokkaammin jalostettua niin yksilöä kuin yhteiskuntaakin hyödyttäväksi toiminnaksi. Vapaaehtoisille tulisi heidän mielestään siis tarjota tilaisuuksia kehittää aktiivisesti merkittäviä toimintasuunnitelmia, sekä toteuttaa muuttunutta toimijuuttaan sekä erilaisia uusia rooleja käytännössä, ja olla oikeutettu palautteeseen näihin perustuen. Dirkx (1998: ks. Tornberg 2016: 49) puolestaan väittää, ettei transformatiivisella oppimisella ole alkua tai loppua. Sen sijaan olennaista on ”muutoksen potentiaali”, joka on hänen mukaansa läsnä jokaisessa oppijassa, ja näin ollen se voidaan nähdä enemmänkin olemisen tapana.

1.3. Tutkimusprosessi

Itsereflektio

Tutkimuksen aiheen löytymisestä saan olla kiitollinen AIESEC:lle. Ilman omaa henkilökohtaista kosketuspintaa järjestöön ja siihen, minkälaisia mahdollisuuksia se pitää sisällään (ja joista itse olen kuitenkin päässyt kokemaan vain murto-osan), en varmastikaan olisi koskaan päätenyt valitsemaan nykyisen kaltaista aihetta kandidaatintutkielmalleni. Tulen seuraavaksi avaamaan näitä tekijöitä, jotka ovat johdattaneet minut tähän pisteeseen.

Itselläni – ennen AIESEC:n vapaaehtoistyöprojektiin Indonesiaan lähtemistä – oli päällimmäisinä mielessä suuri halu päästä tutustumaan minulle täysin vieraaseen kulttuuriin. Se puolestaan oli kasvanut entisestään kulttuuriantropologian opintojen ja järjestön paikallistoimikunnan hallituksen jäsenenä toimimisen seurauksena. Lisäksi minulla oli palava into tehdä jotakin konkreettista antamalla henkilökohtainen panokseni jonkin yhteisen asian eteen. Kuitenkin ehkä kaikista suurimpana motivaattorina muistan halunneeni kohdata mahdolliset omat ennakkoluuloni, tai oikeastaan tietämättömyyteni siitä, mitä islaminuskonto oikeastaan on ja miten se näyttäytyy tavallisten ihmisten elämässä.

Ilman AIESEC:n jäsenyyttä tuskin olisin lähtenyt juuri tähän kyseiseen vapaaehtoistyöprojektiin. Ainakin olisi ollut melko epätodennäköistä, että olisin löytänyt ylipäätään koko järjestön, koska toistaiseksi järjestö on Oulun yliopistolla melko tuntematon taho. Joka tapauksessa päädyin valitsemaan kyseisen projektin, sillä sen hakukriteereissä haettiin myös antropologian opiskelijoita ja tämän lisäksi työnkuva vaikutti erittäin mielenkiintoiselta, puhumattakaan projektin profiilisivun ulkoasusta.

Projektin itsensä suhteen minulla oli vahvuuksina ennen reissuun lähtöä matkustelun ja yleisen hyödyntämisen kautta karttunut englannin kielen taitoni ja rohkeus käyttää sitä, hyvät tiimityöskentelytaidot kuin myös suuri uteliaisuus ja halu oppia uutta. Projektissamme tavoitteenamme oli yrittää kannustaa paikallisia nuoria yrittäjyyteen, ja pääsimme vierailemaan useissa erilaisissa paikallisissa pienyrityksissä, koostamaan heidän toiminnastaan pienimuotoisen liiketoimintasuunnitelman ja käymään pitämässä muutamissa kouluissa oppitunteja aiheesta. Sen lisäksi pääsimme muun muassa tekemään erilaisten paikallisten tuotteiden markkinointia sekä virtuaalisesti että fyysisesti, ja jopa harjoittelemaan erään perinteisen tanssin askeleet ja esittämään sen täysissä tamineissa tuhansien ihmisten edessä paikallisella musiikkifestivaalilla.

Voin myös hyvin vahvasti kokea sen, mitä maailmankansalaisuus minulle henkilökohtaisesti tarkoittaa tällä hetkellä. Noin vuosi sitten Indonesiassa Sulawesin saaren pohjoisosaa runteli erittäin

rajusti tsunami, joka oli saanut alkunsa todella voimakkaasta maanjäristyksestä. Tuo saari sattui valitettavasti olemaan juuri se sama, jolla olin itsekin reilu pari vuotta sitten päässyt kokemaan niin paljon kaikkea hämmästyttävää ja tapaamaan upeita paikallisia ihmisiä, ja tämä uutinen iski syvälle minussa. Vaikka matkustimme tiiviisti monien paikallisten nuorten ja muiden ulkomaisten vapaaehtoisten kanssa koko projektimme ajan pitkin Etelä- ja Länsi-Sulawesiä, en surukseni ole ollut juurikaan yhteydessä suurimman osan kanssa näistä ihmisistä. Kaikesta huolimatta jaoimme yhteisen huolemme ja huolenpitomme WhatsApp-keskusteluryhmässämme traagisen tapahtuman jälkeen, ja hetken minusta tuntui kuin olisin ollut maailman toisella puolella jälleen.

Edellä kuvattu toimi vain yhtenä esimerkkinä siitä, miten minä näen maailmankansalaisuuden omassa elämässäni. Tällä hetkellä elän sellaisessa elämäntilanteessa, että erilaisten kumulatiivisten kansainvälistymiskokemusten pohjalta olen niin sanotusti ”sen verran syvällä pohjamudissa”, etten elämäni muussa valossa enää näekään. En esimerkiksi voisi mitenkään kuvitella ystäväpiirini koostuvan ainoastaan suomalaisista, ja esimerkiksi Kiinan yhteiskunnan kautta kiinalaisia tuttaviani koskettavat uutiset koskettavat minuakin. Maailmankansalaisuutta ”toteutan” itse siten, että pyrin pitämään yhteyttä tärkeimpiin ihmisiin, olivat he sitten ulkomailla tai eivät, mutta haluan silti oppia heiltä ja myös tietysti jakaa omasta kulttuuristani vastavuoroisesti. Kansainvälisten kokemusten kautta olen lisäksi oppinut ottamaan etäisyyttä omaankin kulttuuritaustaani ja tarvittaessa suhtautumaan siihen jopa itseironisesti tilanteen vaatimalla tavalla, minkä koen jopa yhdeksi tärkeimmistä saamistani opeista mitä tulee maailmankansalaisuuteen.

Minäpystyvyyden puolestaan on hieman moniulotteisempi käsite omalla kohdallani. Olen tehnyt konseptin kanssa lähempää tuttavuutta epäsuorasti varsinkin AIESEC:ssä oloni aikana. Järjestön toiminnassa pyritään aktiivisesti reflektoimaan omaa henkilökohtaista kehitystä suhteessa erilaisiin ulkoisiin haasteisiin, joita tehdessä yleensä joutuu menemään oman mukavuusalueen ulkopuolelle runsaastikin. Toiminnassa mukana oloni aikana olen päässyt tekemään lukuisia ja taas lukuisia todella epämiellyttäviltä niiden aiheuttaman epävarmuuden takia aikanaan tuntuneita asioita, kuten vaikkapa sadan henkilön edessä esiintymistä, joista olen kuitenkin selvinnyt yhtenä kappaleena. Tämän koen kaikista olennaisimmaksi tekijäksi mitä tulee minäpystyvyyden kehittymiseen omalla kohdallani. Se on ikään kuin omien pelkojensa voittamista tahdonvoiman avulla ja sen jälkeistä itsestään ylpeyden kokemista, ja mentaalista muutosta uskossa omiin kykyihin. AIESEC:ssä koen nälän kasvaneen syödessä; olen halunnut venyttää omia rajojani tarkoituksella, testata, mihin kaikkeen pystynkään. Minäpystyvyyden kattaa omalla kohdallani siis uskomuksen omiin onnistumisen mahdollisuuksiin, mikä toki yhä edelleen vaatii erityishuomiota toimiakseen eteenpäin ajavana henkilökohtaisena voimavarana.

AIIESEC:n jäsenenä ollessani muistan kohdanneeni pariin otteeseen järjestön vapaaehtoistyömahdollisuuksia yliopiston kampuksella markkinoidessani henkilöitä, joiden huomasiin kyseenalaistavan vapaaehtoisturismin ilmiötä kokonaisuudessaan. Aluksi tämänlainen käytös tuki ärsytti kovasti, mutta noista kohtaamisista jäi kuitenkin sellainen muistijälki, että päätin ottaa asiasta selvää enemmän. Kulttuuriantropologiankin saralla eettiseen toimintaan pyrkimistä kannustetaan jatkuvasti, ja on oletusarvoista, että tutkimusta tehdessä yksilöiden tai yhteisöjen henkisen tai fyysisen suojan loukkaaminen on tiedepiireissä ja niiden ulkopuolella rangaistavaa. Tämä yhdistettynä siihen, että eettisistä käytänteistä ei juuri ollut kovinkaan avoimesti järjestöpiireissä puhuttu, ja siihen, että halusin myös hieman itsekin kyseenalaistaa toimintaa tietyllä tasolla – avoimeen työyhteisöönhan pitäisi kuulua oikeus tuoda myös vastapuolen mielipiteitä esille – aloin kiinnostua teemasta enemmänkin. Kandidaatintutkielmaani varten vapaaehtoistyöprojektin paikallistason vaikutukset esimerkiksi koulussa, jossa projekti oli järjestetty tai järjestettäisiin, oli mielestäni kuitenkin aihealueena liian laaja, joten päätin keskittyä pienemmällä skaalalla vapaaehtoisten omien, yksilöllisten kokemusten kartoittamiseen.

Idean tutkimukselleni sain jo viime vuoden puolella. AIIESEC:ssä jäsenenä toimimisen myötä minua oli enenemässä määrin alkanut kiinnostaa yksilöllinen kehitys teemana ja miten järjestö toimii kirjaimellisesti ”ponnahduslautana” ja ikään kuin harjoittelualustana nuorille, jotka ovat valmiita kokeilemaan siipiään tekemällä lukuisia asioita, joista heillä ei ole ollut aikaisempaa kokemusta. Tai mielestäni vieläkin upeampaa on seurata yksilön kehityskaarta silloin, kun hän ei aluksi juurikaan ole luottanut omiin kykyihinsä, mutta rohkaisun ja tilaisuuden mahdollistamisen ansiosta hän on saanut positiivisia onnistumisen kokemuksia. Tähän liittyy läheisesti myös omakohtainen kiinnostukseni minäpystyvyyden konseptia kohtaan, ja siihen, mitä kaikkea se pitää sisällään ja miten se näyttäytyy yksilöiden elämässä jonkinlaisen oppimisprosessin tai kokemuksen läpikäymisen seurauksena. Olen hyödyntänyt tutkielmassani koulutus- ja kasvatuspsykologisia teorioita, ja vaikka en yliopistossa oloni aikana ole ehtinyt psykologiaa opiskella, on se näyttäytynyt minulle aina lukio-opinnoista saakka mielenkiintoisena oppiaineena, johon liittyvää tietoutta tarvitaan kaikkialla, minne menemmekin.

Haastattelut

Haastatteluiden valmistelemisen aloitin jo hyvissä ajoin. Koska olin tuolloin vielä AIIESEC:n jäsen ja minulla oli pääsy sisäisiin tietokantoihimme, tarkastelin vanhojen vapaaehtoisten listoja ja merkkasin sieltä ylös sellaisia henkilöitä, jotka edustaisivat mahdollisimman monipuolisesti

erilaisia kulttuuri- ja projektihistoriataustoja. Näistä valitsin neljä henkilöä, joita lähestyin sähköpostitse haastattelupyynnön merkeissä. Mikäli henkilö hyväksyi pyynnön osallistua tutkimukseen, laitoin hänelle listan haastattelukysymyksistä pohdittavaksi ennakkoon (liite 1). Näin tapahtui kolmen henkilön kohdalla neljästä, joihin olin ollut yhteydessä.

Halusin suorittaa haastattelut puolistrukturoituina teemahaastatteluina, eli tarjota haastateltaville sopivasti liikkumavaraa mitä tuli heidän vastauksiinsa, mutta kuitenkin pyrkiä laatimaan haastatteluille tietynlaiset, tutkimuskysymyksiäni tukevat raamit. Minua kiinnosti eritoten suorittaa haastattelut fenomenologisesti, eli pyrkimällä tavoittelemaan asioiden yksilöllisiä merkityksiä niin lähellä henkilökohtaista todellisuutta tai merkitysmaailmaa kuin mahdollista – siinä ei edes pyritä löytämään ”universaalia totuutta” jollekin asianhaaralle. Tämän tieteenalan mukaan ihmisellä on aina intentionaalinen suhde ympäröivän maailman kanssa. (Laine 2001: ks. Tornberg 2016: 25.) Laatimani haastattelukysymykset koostuivat kolmestatoista kysymyksestä, jotka käsittelivät seuraavanlaisia aiheita (koko lista kysymyksistä liite 2):

- Miksi he valitsivat juuri AIESEC:n vapaaehtoistyöprojektin ja minkälaista aikaisempaa taustaa heillä alalta mahdollisesti on
- Miksi juuri Suomi ja tämä projekti?
- Miten he itse määrittelisivät maailmankansalaisuuden ja minäpystyvyyden
- Minkälaisen kehityskulun he kokevat käyneensä läpi projektin aikana ja mitkä tekijät vaikuttivat siihen
- Miten he ylipäättään kokevat projektin vaikuttaneet heihin siinä pisteessä, missä he juuri nyt elämässään ovat

Annoin vapaaehtoisille noin viikon aikaa pohtia vastauksiaan. Haastattelut toteutettiin Skype-videopuhelusovelluksella marraskuussa 2018 ja ne nauhoitettiin kokonaisuudessaan myöhempää litterointianalyysia, eli puhtaaksi tekstiksi kirjoittamista varten. Sovimme kaikki haastattelut yhden viikon aikana tehtäviksi, ja ne kestivät tunnista puoleentoista tuntiin. Haastattelin siis yhteensä kolmea (3) henkilöä eri puolilta maailmaa. Litteroin haastattelut suurin piirtein sanasta sanaan, ja materiaalia sain yhteensä noin 30 sivua. Haastatteluanalyysin yhteydessä henkilöiden anonymiteetti on suojattu peitenimin.

Halusin tutkijana alun pitäenkin valita haastateltavikseni henkilöitä, joihin minulla ei olisi mitään erityisiä siteitä heidän vapaaehtoisajaltaan. Pyrin tarjoamaan haastateltaville mahdollisimman kiireettömän ympäristön vastata kysymyksiin ensinnäkin siten, että heillä oli ollut aikaa reflektoida kysymyksiä etukäteen, ja että pyrin haastattelun aikana esittämään tarvittaessa lisäkysymyksiä, mikäli vastaus oli jäänyt minulle jotenkin epäselväksi. Joissakin kohdin myönnän

joutuneeni ehkä hieman ohjailemaan vastauksia tai vähintäänkin muodostamaan omin sanoin käsityksen jostakin, sillä vaikkapa minäpystyvyyden (*self-efficacy*) ymmärtäminen, saati sen omakohtaisen merkityksen selittäminen osoittautui ensimmäiselle haastateltavalle melko haasteelliseksi. Tästä viisastuneena pyrin seuraavassa haastattelutilanteessa korvaamaan minäpystyvyyden 'itseuskon' (*self-belief*) ja 'henkilökohtaisen saavutuksen' (*personal achievement*) käsitteillä selkeyden parantamiseksi.

Olin alkanut etsimään erilaisia aiheeseen liittyviä artikkeleita jo varhaisessa vaiheessa tutkimuksentekoa aloittaessani. Luin artikkeleita samalla pitäessäni mielessä tutkimukseni teemat, jotka hypoteesissani olin sille asettanut. Kopioin tärkeiksi kokemiani kohtia NVivo 12 -analysointityökaluun, johon olin tehnyt teemoittaisen erottelun eri aihealueiden välille. Myöhemmin hyödynsin sisältöjen analysoinnissa tätä työkalua runsaasti, ja tämä helpottikin työskentelyäni kovasti.

2. Vapaaehtoisturismi

2.1. Vapaaehtoisturismin historia ja määritelmä

Vapaaehtoisturismi (engl. *voluntourism, volunteer tourism*), joka ikään kuin yhdistää kehitysyhteistyön ja turismin, on ilmiönä voimakkaasti kasvamassa oleva ilmiö niin osallistujamääriensä kuin vapaaehtoisprojektimahdollisuuksia tarjoavien organisaatioiden puolesta, ja se sekä siihen liittyvät teemat ovat herättäneet tutkijoiden kiinnostuksen viimeisten vuosikymmenten aikana⁵. Alexanderin (2012) ja Lo'n & Leen (2011: molemmat ks. Wearing & McGehee 2013: 120) mukaan vapaaehtoiset tulevat hyvinkin erilaisista taustoista mukaan lukien Aasian ja Afrikan maanosat, mutta pääasiallisesti Yhdistyneistä Kuningaskunnista, Yhdysvalloista tai Australiasta ja Uudesta Seelannista. He toimivat vapaaehtoisina useimmiten kehittyvissä maissa kuten Saharan alapuolisen Afrikan maissa tai Aasian ja Etelä-Amerikan maissa, mikä tosin ei aina toimi ainoastaan näin päin (Kumaran & Pappas 2011; Coren & Gray 2012: ks. McDowall 2014: 11) kuten tämä kandidaatintutkielmanikin todistaa.

Alun perin eri kansallisuuksien välisen kulttuurivaihdon edelläkävijöinä vapaaehtoistyön kautta toimivat 1800-luvun lähetystyöntekijät (Lager ym. 2009: ks. Tornberg 2016: 10), mutta nykyaikaisen vapaaehtoisturismin historia ulottuu aina 1900-luvun puolivälin paikkeille, toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan. Alun perin ”kolmannen maailman” maiden kehitysaputyötä

---

⁵ Callanan & Thomas 2005; Tomazos & Butler 2009; TRAM 2008: ks. Kontogeorgopoulos, 2017: 1.

varten perustettujen järjestöjen, kuten Voluntary Service Overseas:n (VSO) Yhdistyneissä Kuningaskunnissa (1958) tai Peace Corps:n Yhdysvalloissa (1960) esimerkkiä seuraten yhä useammat valtiot mahdollistivat samankaltaisten järjestöjen perustamisen ja näin mahdollistaen yhä useampien ihmisten liikkuvuuden 'altruismin' hengessä. ”Help in the world-wide assault against poverty, hunger, ignorance and disease”, kuten Peace Corps:n johtaja asian ilmaisi, kuvasti tuon ajan poliittista ilmapiiriä. Aminin (1999) mukaan tämän kuitenkin uskottiin niin vahvistavan amerikkalaista altruistista kuvaa kuin myös auttavan ”tarpeessa” olevia maita nykyaikaistumaan. (Shriver 1961: ks. Butcher & Smith 2010: 32.) Kiinnostus kansainvälistä, kehitysavulta ideoitaan lainaavaa vapaaehtoisturismia kohtaan on 'Volunteer Travel Insights 2009' -raportin (Nestora ym. 2009: ks. Wearing & McGehee 2013: 121) mukaan kasvanut runsaasti ensinnäkin kehittyvien maiden sosiaalisten ja ympäristöongelmien lisääntymisen sekä Yhdysvaltojen syyskuun yhdennentoista hyökkäyksen ja Kaakkois-Aasiaa runnelleen vuoden 2004 tapaninpäivän tsunamin kaltaisten katastrofien myötä.

Simpsonin (2004) mukaan Latinalaisen Amerikan 1980-luvun itsenäisyystaisteluiden ja Espanjan 1930-luvun sisällissodan kirvoittamissa armeijan vapaaehtoisliikkeissä on paljon yhteistä nykyaikaisen vapaaehtoisturismin kanssa, ja tätä liikettä innoittavat yhä edelleen idealistiset, tarkoituksenmukaiset sekä opportunistiset motiivit. Myös Yhdysvaltojen kansalaisoikeus- ja työvoimaliikkeet muistuttavat toiminnaltaan vapaaehtoisturismia. (McGehee & Santos 2005; ks. Butcher & Smith 2010: 32.)

Vuoden 2008 Tourism Research & Marketingin tekemän tutkimuksen mukaan maailmanlaajuinen osallistujamäärä oli suuruudeltaan 1,6 miljoonaa ja vapaaehtoiset kuluttivat keskimäärin 832 miljoonasta 1,3 miljardiin puntaan vuodessa. Jonesin (2004) mukaan kansainvälisesti vapaaehtoistoita järjestäviä organisaatioita oli 800 ja tarjontaa löytyi jo tuolloin 200 maasta vuosittaisista harjoittelupaikkamääristä puhumattakaan (350 000). (Ks. Butcher & Smith 2010: 29; Wearing & McGehee 2013: 120.) Asiantuntijoiden mukaan vapaaehtoisturismi on lisäksi kaikista nopeimmin kasvava matkailualan segmentti (McGray 2009; Tourism Research & Marketing Group 2008: ks. Lee & Doyeon 2018: 97).

Määritelmien monimuotoisuus kertoo kasvavasta keskustelusta ilmiötä käsitteellistettäessä. Ohessa muutamia ilmauksia, joilla vapaaehtoisturismia on kuvailtu:

“A seamlessly integrated combination of voluntary service to a destination along with the best, traditional elements of travel—arts, culture, geography, and history—in that destination” (VolunTourism.org 2009: ks. Andereck ym. 2012: 130),

“A form of civic engagement through which individuals can make meaningful contributions to ‘their own visions’ of societal wellbeing” (Brown 1997: ks.

McDowall 2014: 10),

“Utilizing discretionary time and income to travel out of the sphere of regular activity to assist others in need” (McGehee & Santos 2005: ks. Andereck ym. 2012: 130),

“Those tourists who, for various reasons, volunteer in an organized way to undertake holidays that might involve aiding or alleviating the material poverty of some groups in society, the restoration of certain environments or research into aspects of society or environment” (Wearing 2001: ks. Andereck ym. 2012: 130),

“Type of tourism experience where a tour operator offers travelers an opportunity to participate in an optional excursion that has a volunteer component, as well as a cultural exchange with local people” (Brown 2005: ks. Andereck ym. 2012: 130).

Vapaaehtoisturismi nähdäänkin usein kestävämpänä vaihtoehtona ”massaturismille”, jota on usein kritisoitu kohdemaan ja turistien välisiä riippuvuussuhteita vahvistavasta luonteestaan. Vapaaehtoisturismin uskotaankin tuovan vastakohtaisesti positiivista vaikutusta paikallisten elämään niin yhteisöllisesti kuin ympäristöllisesti, ja ”parantavan toimialan sairauksistaan” – vapaaehtoisturismin on väitetty kuuluvan muiden ohessa muun muassa niin vaihtoehtoisen turismin (*alternative tourism*), kestävä turismin (*sustainable tourism*) kuin ekoturisminkin (*ecotourism*) piiriin⁶. ’Eettisenä’ turismin muotona vapaaehtoisturismin uskotaan oikein järjestettynä myös edistävän kunnioitusta ja ymmärrystä erilaisten ihmisten välillä sekä johtavan positiivisiin vaikutuksiin niin paikallisiin yhteisöihin kuin ekosysteemeihinkin (Wearing 2001: ks. Lyons ym. 2012: 362; Stronza 2001: 275).

Luonteeltaan vapaaehtoistyöprojekteja on tarjolla monenlaisia. Kestoltaan vaihtelevien projektien teemat voivat keskittyä esimerkiksi infrastruktuurin rakentamiseen, liiketoiminnan kehittämiseen, ympäristön elvyttämiseen, opettamiseen tai journalismiin. Näistä luonnonsuojeluun keskittyviä ohjelmia on tarjolla suuri osuus. (Callanan & Thomas 2005; Broad & Jenkins 2008; Lepp 2008: ks. Lyons ym. 2012: 367.) Vapaaehtoiset saattavat työskennellä muun muassa erilaisissa ruokapankeissa, kodittomien turvakodeissa, kaupunkien sisäisissä kouluissa ja he pääsevät usein uppoutumaan kulttuuriin samalla kun asuvat yhteisön asukkaiden kanssa tai muissa yhteisötiloissa. Nämä kohtaamiset voivat toimia sosiaalisen pääoman siltojen rakentajina, sillä

---

⁶ Weaver 1991, 1995; Butler 1990, 1991; Cohen 1987; Pearce 1987; Wearing 2001: kaikki edellä mainitut ks. Sin 2009: 482.

yhteistyötä ja kulttuurien välistä ymmärrystä tarvitaan näissä tilanteissa. (Bailey & Russell 2010: 354.)

Markkinavoimien vaikutusta nykyisen vapaaehtoisturismen liikkeen vauhdittajana ei voi myöskään täysin kieltää. Turismin näkökohdalla on usein suuri vaikutusvalta päätöstä matkakohteesta tehtäessä ja auttamisen motiivin lisäksi kohteen tulee olla paikkana vapaaehtoiselle kiinnostava. Tärkeimmiksi tekijöiksi ennen päätöksen tekoa nousivatkin turvallisuus, tarve, paikan houkuttelevuus, paikallisten yhteistyöorganisaatioiden läsnäolo kohteessa, aikaisempien vapaaehtoisten kokemukset tai henkilökohtaiset kontaktit ja saavutettavuus. (Keese 2011: ks. McDowall 2014: 12.) Daldenizin ja Hamptonin (2010) mukaan kohteiden markkinoinnilla voidaan näin vaikuttaa niiden suosioon huomattavasti, sillä toimiminen ”normaalina turistina” on useimmille ohjelmankin puitteissa tärkeää: ”...we [the sending organisation] lean towards places where we can have quality volunteer programmes, but it doesn't hurt to be near Machu Picchu” (Keese 2011: molemmat ks. McDowall 2014: 12.). Toisaalta tutkijat ovat huolissaan kulttuurien kaupallistumisen prosesseista, eli että vapaaehtoiset saattavat lähteä tavoittelemaan pelkästään tavanomaista turistikokemusta (kuten vaikkapa juhlimista yöelämässä ja rentoutumista) kulttuuriin tutustumisen sijaan, ja tällä saattaa olla vaikutuksensa myös paikalliskulttuuriin ja erityisesti paikallisten nuorten käyttäytymiseen (Daldeniz & Hampton 2010; Guttentag 2009: molemmat ks. McDowall 2014: 29.).

2.2. Aikaisempi tutkimus

Turismin ja antropologian suhde on vahvistunut vasta 1970-luvulta lähtien. Aihealuetta on tutkittu monista näkökulmista, mutta pääpiirteissään muiden ohella puolet tutkijoista ovat olleet kiinnostuneita ilmiön alkuperistä ja toinen puoli sen vaikutuksista. Tutkimuksen tavoitteet ovat kuitenkin keskittyneet pääasiassa turismin alkuperien suhteessa itse turisteihin, ja vaikutuksia tarkasteltaessa sen vaikutuksiin paikallisiin ihmisiin. Siksi tutkimuksen saralla kannustetaan erilaisiin tapoihin tarkastella ilmiötä, varsinkin kun uusia turismin muotoja ilmenee jatkuvasti. (Stronza 2001: 261, 263.) Oma lähestymistapanikin tutkimukseni osalta on pyrkimys kohti tällaista tulevaisuutta.

Vapaaehtoisturismi puolestaan on kerännyt runsaasti huomiota tutkijoiden keskuudessa ja entistä enemmän viimeisimpien vuosikymmenen aikana⁷, ja vaikka paljon lisätutkimusta tarvitaan

---

⁷ Broad 2003; Brown 2005; Brown & Morrison 2003; Campbell & Smith 2006; Clifton & Benson 2006; Galley &

edelleen, on sitä tutkittu jo useista eri näkökulmista. Tutkijoita on kiinnostanut eritoten markkina-arvo (Brown & Morrison 2003), maailmanlaajuinen myötävaikutus (Ellis 2003; Singh 2002; Wearing 2001), paras käytäntö (Wearing 2004) sekä erilaiset vaikutukset osallistujan elämään (Halpenny & Caissie 2003; McGehee 2002; McGehee & Norman 2002; Wearing 2000)⁸. Butcherin ja Smithin (2010: 29) mukaan vapaaehtoisturismin teoriakenttä on vielä kehitysvaiheessa, mutta ilmiötä on tutkittu usein juuri empiirisesti eli kokemuspohjaisesti, tai sitten tapaustutkimuksina niin paikallisten kuin vapaaehtoistenkin näkökulmista. Jafari (2001: ks. Wearing & McGehee 2013: 127) puolestaan on jaotellut vapaaehtoisturismin nykyisen tutkimuskentän viiteen eri osa-alueeseen:

- 1) Tutkimuksen teoriapohjan laajentuminen
- 2) Väittely omaa etua tavoittelevien ja altruististen motiivien välillä
- 3) Vapaaehtoisturismiorganisaatiot muutoksen edustajina vai kaupallisuuden välineinä?
- 4) Vapaaehtoisturismi paikallisyhteisön etujen asianajajana
- 5) Vapaaehtoisen transformatiivinen potentiaali matkan jälkeen.

Useiden tutkijoiden mukaan aktiviteetti kiinnostaa hyvinkin eri ikäisiä ihmisiä, aina noin 20-vuotiaista nuorista aikuisista vanhemman ikäpolven edustajiin⁹. Murto-osa osallistujista on vaikuttaa olevan naisia, ja useimmilla on korkeakoulututkinto (McGehee 2002; Stoddart & Rogerson 2004: ks. Andereck ym. 2012: 132). Kuitenkin muutamat tutkijat ovat löytäneet toistuvuutta 18-25 -vuotiaiden, yleensä yliopistotaustaisten tai vastavalmistuneiden nuorten aikuisten ikäpolvessa, mitä tulee vapaaehtoisturismiin osallistumiseen (Keese 2011; Kumaran & Pappas 2011; Coren & Gray 2012: ks. McDowall 2014: 11). Brownin ja Morrisonin (2003: ks. Cunha ym. 2019: 34) mukaan muutamat tietyt tekijät lisäävät yksilön taipuvaisuutta osallistua vapaaehtoisturismiin: vapaaehtoistyön tekeminen kotiyhteisössä, korkeampi koulutustaso, lomien säännöllisyys sekä korkeampi kotitalouden tulotaso.

“Eettinen turismi” on yksi näkökohdista, joista käsin vapaaehtoisturismia on pyritty tarkastelemaan. Tämän mukaisesti kaiken kehittyvän maailman maihin suuntautuvan turismin tulisi tuottaa hyvinvointia paikalliselle yhteisölle ja pyrkiä sen ylläpitoon. Osa vapaaehtoisten kuluttamasta rahasummasta ohjautuu näin esimerkiksi villieläimien suojelemiseen tai paikallisten

---

Clifton 2004; Higgins-Desbiolles 2003; Holmes & Smith 2009; Lyons 2003; Lyons & Wearing 2008; McGehee & Andereck 2008; 2009; McGehee & Santos 2005; McIntosh & Zahra 2005; Mustonen 2005; Raymond & Hall 2008; Singh 2002; 2004; Stoddart & Rogerson 2004: kaikki edellä mainitut ks. Wearing & McGehee 2013: 122.

⁸ Kaikki ks. McGehee & Santos 2005: 764.

⁹ Brown & Morrison 2003; Coghlan 2008; McIntosh & Zahra 2007; Stoddart & Rogerson 2004: kaikki ks. Andereck ym. 2012: 132.

perinteiden elinvoimaisuuden tukemiseen, ja tässä prosessissa kansalaisjärjestöt (engl. *non-governmental organizations, NGOs*) ovat yhä useammin mukana. Tämänkaltaisia projekteja mainostetaan muun muassa kestävästä kehityksestä edesauttavina, vaikka usein niiden avulla kyetään tyydyttämään vain paikallisten elämän välttämättömimmät perustarpeet¹⁰.

Valitettavasti ohjelmamahdollisuuksien lisääntyessä myös voittoa tavoittelevien organisaatioiden osuus vapaaehtoistyötä tarjoavista tahoista on lisääntynyt. Tätä prosessia tutkijat ovat kutsuneet kaupallistamiseksi (engl. *commodification*). Tällä uskotaan olevan suora vaikutus paikallisyhteisöön, johon kaupallisilla organisaatioilla ei välttämättä ole juuri vakiintunutta kontaktia ja ne saattavat haluta jossain vaiheessa ainoastaan tyydyttää kuluttajien tarpeet, ottamatta huomioon alkuperäisasukkaiden tarpeita¹¹.

Vapaaehtoisturismiin voidaan sanoa jakavan tutkijakunnan melko polarisoidusti kahtia sitä edesauttavien hyötyjen ja sen vaikutusta sabotoivien haittojen perusteella. Yksi ilmiön vahvimista puolustajista, Wearing (2001: ks. Butcher & Smith 2010: 33), määrittelee vapaaehtoisturismien ideologian perustuvan siirtymään ihmiskeskeisestä maailmankuvasta ekosentriseen, luontokeskeiseen kuvaan:

The underlying ideology of volunteer tourism represents a transition in society from an anthropocentric view, where the world is interpreted in terms of people and their values, to an ecocentric view, where the world fosters the symbiotic relationship between humans and nature.

Valtaosa tutkijoista on ollut asiasta kuitenkin eri mieltä, ja kritiikki onkin lisääntynyt viime vuosikymmenen puolivälistä eteenpäin. Simpson (2004: ks. Cheung Judge 2017: 166) perustelee argumenttinsa väitteellä siitä, että vapaaehtoisturismi korostaa entisestään uuskolonialistista ajattelutapaa, jonka puitteissa länsimaalaiset nuoret vahvistavat toiminnallaan, useimmiten alitajuntaisesti, ”länsimaista valta-asemaa” työskentelemällä ikään kuin matkakohteensa nykyaikaistamiseksi ilman riittäviä taitoja, vastuullisuutta tai työn jäljen kestävyyttä. Huomio kohdistuu enemmänkin vapaaehtoisen idealisoituneeseen kuvaan köyhyydestä ”autenttisena” ja koko kuva kehittyvästä maailmasta muodostuu länsimaisen avun tarpeessa olevista lapsista.

---

¹⁰ Ghimire & Pimbert 1997; McShane & Wells 2004; Butcher 2007: ks. Butcher & Smith 2010: 29.

¹¹ Coren & Gray 2012; Cousins 2007; Tomazos & Cooper 2012; Wearing & Wearing 2006; Wearing, McDonald, & Ponting 2005; Wearing & Ponting 2006: kaikki ks. Wearing & McGehee 2013: 123-124.

(Crossley 2012; Darnell 2011; Mostafanezhad 2013: kaikki ks. Cheung Judge 2017: 166.) Myös niin sekä Raymond ja Hall (2008), Nyaupane ym. (2008) että Simpson (2004; 2005: kaikki edellä mainitut ks. Lyons ym. 2012: 362) eivät usko automaattiseen kulttuurien välisen ymmärryksen vahvistumiseen kansainvälisten kokemuksien kautta, vaan kohtaamiset saattavat jopa syventää stereotypioita ja kahtiajakoja. Vapaaehtoiset saattavat muodostua taakaksi, jos he eivät osaa paikallista kieltä tai heidän tulee oppia uusia taitoja (Carey 2001; Guttentag 2009: ks. McDowall 2014: 28). Jotkut tutkijat ovat väittäneet vapaaehtoisturismiin jopa toimivan paikallisyhteisöjen riiston välineenä tai että vapaaehtoistyöllä on heikentävää vaikutusta paikallisten työllistymismahdollisuuksiin (Palacios 2010; Theerapappisit 2009: ks. Wearing & McGehee 2013: 122 ja Lager ym. 2009; Raymond & Hall 2008: ks. Tornberg 2016: 16).

Kritiikkiä ei ole jätetty huomiotta, vaan tutkijat ovat kehittäneet ikään kuin ”mukautumisalustan”, joka pyrkii tutkimaan ja lisäämään tietoisuutta kaikista niistä käytänteistä, joiden avulla vapaaehtoisturismiin positiivisia toimintaperiaatteita voidaan kehittää ja ylläpitää, samalla kun negatiivisia vaikutuksia pyritään puolestaan minimoimaan¹². Muutamia Wearingin ja McGeheen (2013: 122) katsauksen tarjoamia esimerkkejä ovat Broadin (2003) esittämä tapaustutkimus Gibbonin kuntoutuskeskuksen paikallisyhteisökeskeisestä kokemuksesta, Coghlanin ja Goochin (2011) uskomus transformatiivisen oppimisen (*transformative learning*) konseptilla olevan avainasema vapaaehtoisturismiin tarjoamien kokemuksien yhteydessä sekä Blackmanin (2011) kuvaus saarikulttuurijohtoisesta johtajuuden muodosta vapaaehtoisturismiorganisaatiolle. Wearing (2001: ks. Wearing & McGehee 2013: 124) puolestaan uskoo organisaatioiden, joilla on yhteyksiä paikallisiin kansalaisjärjestöihin, olevan kykeneviä muuttamaan vapaaehtoisturismiin ja jopa turismiin suunnan pysyvästi.

Tutkijoita on kiinnostanut myös kasvamassa oleva innostus lähteä vapaaehtoistöihin ulkomaille välivuoden aikana. Välivuoden (engl. *gap year*) pitäminen ennen korkeakoulumaailmaan astumista on kasvattamassa suosiotaan maissa, joista valtaosa vapaaehtoisturismiin osaa ottavista henkilöistäkin on kotoisin (mukaan lukien esimerkiksi Kanada, Yhdysvallat ja tietyt Länsi-Euroopan maat) (Lyons ym. 2012: 367). Nämä mahdollisuudet ovat usein erittäin hintavia, (keskimäärin noin 3000 dollaria vuonna 2007; ATLAS/TRAM 2008: ks. Butcher & Smith 2010: 33) ja joissa innostus tehdä vapaaehtoistyötä päihittää useimmissa tapauksissa ammattitaidon ja tämä taas lisää osaltaan projektien viehätystä (Hutnyk 1996; Simpson 2005: ks. Butcher & Smith 2010: 33). Jones (2005: ks. Lyons ym. 2012: 366-367) on eri mieltä;

---

¹² Benson & Blackman 2011; Broad 2003; Coghlan & Gooch 2011; Ledwith 2005; Sin 2010; Theerapappisit 2009; Wickens 2010: kaikki ks. Wearing & McGehee 2013: 124.

hänen mielestään välivuoden tarjoama kokemus voi olla 'transformatiivinen' ja se auttaa osallistujia oppimaan asioita laajalla skaalalla niin kulttuurien välisen kokemuksen, maailmankansalaisuuden kuin kosmopoliittisen identiteetin muotoutumisen (engl. *cosmopolitan identity*) muodossa. Usein viralliset instituutiotkin, kuten yliopistot puhuvat välivuoden pitämisen puolesta. Eräs australialainen yliopisto (www.careers.usyd.edu.au; ks. Lyons ym. 2012: 366) korostaa välivuoden tarjoavan parhaimmillaan hyvin hyödynnettynä ”laajemman kokemuksen maailmasta ja työstä sekä apua itsensä ja omien kiinnostuksen kohteiden tai työhön liittyvien mieltymysten tunnistamiseen”.

Vapaaehtoisturismiin osallistumisen vaikutukset vapaaehtoisten henkilökohtaiseen kehitykseen ohjelmien tarjoamien puitteiden lisäksi on alkanut kiinnostaa tutkijoita myös enenevässä määrin, ja sen myötävaikutuksista onkin todisteita. Wearing (2001: ks. Butcher & Smith 2010: 33) uskoo prosessin jatkuvan vielä projektiin osallistumisenkin jälkeen ja osallistuneiden toimivan eettisesti huono-osaisempien hyväksi. McGeheen ja Santosin (2005: 760-761) mukaan vapaaehtoisuudella voi olla merkittäviä vaikutuksia henkilön yhteiskunnalliselle tietoisuudelle ja jopa yhteiskunnallisen ajattelun muutokselle, verkostojen rakentamiselle saman mielisten ihmisten välillä kuin myös liittyen sosiaalisten ongelmien ratkaisemiseen, parhaimmillaan sosiaalisiin liikkeisiin osallistumisen tai niiden tukemisen muodossa. Sorri (2005: ks. Tornberg 2016: 2) puolestaan korostaa vapaaehtoistyön osallistujakohtaisen tarkastelun merkitystä, jolloin voimme oikeastaan ymmärtää vapaaehtoisuutta kokonaisuudessaan ja laajentaa näkökulmaamme pelkästään taloudellisen ja yhteiskunnallisen hyödyn rajoittuneisuudesta.

Eräs tärkeä näkökulma vapaaehtoisturismien tutkimuksen kentällä on ollut myös vapaaehtoisten toimintaan mukaan lähtemisen motivaatiot, erityisesti Australiassa ja Yhdysvalloissa aina 1970-luvulta saakka (Lager ym. 2009: ks. Tornberg 2016: 15), ja tämän kirjon tutkijat ovat havainneet hyvin monimuotoiseksi. Lähtökohtaisesti altruismin uskottiin toimivan perustavanlaatuisena motivaattorina esimerkiksi itsensä kehittämisen, yhteisölle takaisin antamisen sekä yhteisön kehittämisen ja kulttuurisen ymmärryksen¹³ ohella. Näitä teemoja ja niihin liittyviä tutkimuksia tulen käsittelemään seuraavassa kappaleessa.

2.3. Motivaatio osallistua

Aikaisemmassakin kappaleessa viitattiin Jafarin havaitsemaan viiteen tutkimuksen pääkenttään, joihin erityisesti vapaaehtoisturismia tutkineiden kiinnostus on viime vuosina

---

¹³ Brown, 2005; Brown & Morrison, 2003; Callanan & Thomas, 2005; Coghlan, 2008; McIntosh & Zahra, 2007; Stoddart & Rogerson, 2004; Wearing & Dean, 2003: kaikki ks. Wearing & McGehee 2013: 122.

keskittynyt. Näistä yksi, oman edun tavoittelun ja altruismin välinen väittely, on nimenomaisesti käynyt kiivaana tutkijoiden keskuudessa, ja asiaa on tarkasteltu runsaasti. Muutamat tapaustutkimukset ovat paljastaneet altruististen motiivien toissijaisuuden; kulttuurisen pääoman (engl. *cultural capital*) kerryttäminen ja CV:n vahvistaminen toimivat näissä ensi kädessä motivaatiota ajavina tekijöinä (Halpenny & Caissie 2003; Cousins 2007; Heath 2007: ks. Butcher & Smith 2010: 28).

Jonesin (2004) mukaan koulut, yliopistot ja hallitukset kannustavat vapaaehtoistoimintaan ja Simpson (2005: ks. molemmat Butcher & Smith 2010: 30) argumentoi työnantajien useimmiten arvostavan tällaista kokemusta, jossa potentiaalinen työntekijä on kerryttänyt kulttuurista pääomaa jo ennalta. McGeheen ja Santosin (2005: 768) mukaan näitäkin tärkeämpiä tekijöitä vapaaehtoisturismiin lähtemiseen liittyen ovat perheen, ystävien ja erilaisten organisaatioiden tarjoama (tai puuttuva) tuki. Pearce ja Coghlan (2008: ks. Lyons ym. 2012: 368) rinnastavat vapaaehtoisturismin suosion erityisesti niin kutsuttuun Y-sukupolveen (engl. *Generation Y*) (milleniaalit, vuosina 1980-1995 syntyneet; Ruokoski 2018: Yleisradio, yle.fi), jolle tyypillisiä piirteitä ovat pidentynyt aikuisuusjakso, jonka aikana vanhemmat usein tukevat lapsiaan taloudellisesti pidempään, internetin tarjoama matkamahdollisuuskattaus ja myös tämän tarjoama korostunut tietoisuus maailman ongelmista sekä heidän tekemiensä valintojen vähentynyt riippuvuus työelämään tai elämään yleensäkin pidemmällä tähtäimellä.

Vapaaehtoisturismiin osallistuminen voidaan nähdä myös tietynlaisena perinteisen poliittisen sfäärin ulkopuolisena toimintana, jolloin henkilökohtainen ja poliittinen elämä yhdistyvät (Butcher & Smith 2010: 28). Marjovuo (2014: 103) korostaa, että vapaaehtoistyö mahdollistaa omien eettisten näkökulmien ja ajatusten ilmaisun, ja se tarjoaa yksilölle väylän havainnollistaa tasa-arvon tunteuksia ja emotionaalisia hoivan ja huolenpidon tunteita. Simpson (2005: ks. Lyons ym. 2012: 369, 371) vertaa ilmiötä niin elitismiin kuin ammatillistamiseenkin (engl. *professionalization*), mitä tulee välivuositukustamiseen, ja tämä tarjoaa nuorille mahdollisuuden toteuttaa neoliberaaleja arvoja sekä matkustettaessa, vapaa-ajalla että koulutuksenkin suhteen. Elitismien periaatteiden voisi kuvitella pätevän erityisesti Yhdistyneissä Kuningaskunnissa, sillä Callananin ja Thomasin (2005: ks. Lyons ym. 2012: 371) mukaan Englannin kuningaskunnan perilliset prinssi William ja hänen veljensä prinssi Harry molemmat tekivät vapaaehtoistöitä kehittyvissä maissa välivuosiensa aikana. Simpsonia (2005: ks. Lyons ym. 2012: 371) siteeraten: “No longer are gap years for rebels, dropouts and ‘people with nothing better to do’; now they are for hopeful professionals and future kings”. Mowforth ja Munt (2009: ks. Lyons ym. 2012: 371) ovat samoilla linjoilla; he uskovat matkustamisen ylipäättään toimineen jo kauan eri sosiaaliluokkia määrittelevänä ja erottelevana tekijänä.

Kiinnostus vapaaehtoistoimintaan lähtemiseen on voinut tarttua monta eri reittiä. Suomalaisen tutkimuksen piirissä Kontinen (2008: ks. Tornberg 2016: 11) on esittänyt kuusi eri keinoa, joiden kautta yksilö, toki usein hieman varttuneemman ikäpolven edustaja, löytää tiensä mukaan kehitysyhteistyötoimintaan: 1) suomalaiseen järjestötoimintaan osallistuminen, jonka myötä henkilö kiinnostuu kehitysyhteistyöhankkeista, 2) kiinnostuksen syntyminen matkailun ja sen paikallisten haasteiden havaitsemisen kautta, 3) oman asiantuntijuuden hyödyntäminen ja kiinnostus kehittyviä maita kohtaan, 4) satunnaisten kohtaamisten kautta muiden kehitysyhteistyöhankkeissa mukana olleiden tapaaminen ja innostuksen tarttuminen, 5) oman elämänkriisin läpi käyminen sekä 6) nuorten vapaaehtoisten kokemusten hakuisuus sekä uran ja opiskelun suunnittelu.

Motivaatioiden kirjoa ei voi kaikesta huolimatta rajoittaa ainoastaan niin sanottuihin ”itsekkäisiin” ja ”epäitsekkäisiin”. Näin altruistiset motivaatiot usein toimivat rinnakkain muun muassa hauskanpidon ja itsensä kehittämisen ohella (Broad 2003: ks. Sin 2009: 487-488). ”Minuuden” ympärille asettuvia motivaatioita onkin moneen lähtöön; monet kokevat tarpeekseen ”matkustaa”, erityisesti johonkin uuteen, erilaiseen ja eksoottiseen paikkaan paetakseen tavanomaista arkea kotimaassaan, toiset taas haluavat oppia kohdemaastaan ja ovat halunneet matkustaa juuri tähän tiettyyn maahan, ja usein siksi, etteivät heidän maansa kansalaiset usein matkusta kyseiseen paikkaan. (Broad 2003: ks. Sin 2009: 488.) Mielenkiintoisen lisän tähän repertuaariin on tarjonnut Munt (1994: ks. Sin 2009: 489), joka on analysoinut vapaaehtoisten motiiveja tietynlaisen identiteetin korostamisen näkökulmasta: “...traveling has emerged as an important informal qualification with the passport acting, so to speak, as professional certification; a record of achievement and experience”. Esimerkiksi Sinin (2009: 489-490) haastattelemat 11 Etelä-Afrikan vapaaehtoistyöohjelmaan osallistujaa olivat halunneet todistaa kykynsä ja lähteä matkaan riippumatta yleisistä stereotyyppioista Afrikkaa kohtaan. Myös Grönlund (2012: ks. Marjovuori 2014: 103) väittää tutkimukseensa pohjaten, että vapaaehtoistyötä voidaan hyödyntää omien ydinarvojen, identiteetin tai jopa uskonnollisuuden heijastelemiseen. Lisää suomalaisvahvistusta tähän motivaatioiden tutkimuksen kenttään on tuonut esimerkiksi Leskinen (2008: ks. Tornberg 2016: 10), jonka mukaan ihmisen arvomaailman muutokset heijastuvat myös vapaaehtoistoimintaan osallistumisessa elämän eri vaiheissa.

Identiteetin rakentaminen näyttäisikin olevan monelle tärkeä osatekijä, ehkä jopa alitajuntaisesti. Osallistumalla vapaaehtoistyöprojektiin ulkomailla, matkailija aktiivisesti ilmentää kuvaa itsestään sellaisena kuin on, tai haluaa olla ja rakentaa versiota itsestään tästä eteenpäin (Elsrud 2001; Ochs 1997: ks. Sin 2009: 491). Sinin (2009: 493) haastateltavat kielsivät ansioluettelonsa kiillottamisen tai ystävien ihailun keräämisen toimivan vahvoina motivaattoreina,

vaikka he itse myönsivätkin kokemuksensa havainnollistavan esimerkiksi heidän luonteensa lujutta. Myös niin Södermanin ja Sneadin (2008) kuin Roberts (2004: molemmat ks. Lyons ym. 2012: 370) tutkimukset ovat osoittaneet vapaaehtoistyöntekijöiden uskovan ulkomaan kokemuksensa hyödyttävän heitä jatko-opiskeluun tai tulevaisuuden uraan liittyen esimerkiksi kielitaidon kehittämisen ja tuttavuuksien luomisen kannalta, ja tätä kuvastaa Södermalmin ja Sneadin luoma termi 'vastavuoroinen altruismi' (engl. *reciprocal altruism*). Moserin vuoden 1999 (mainittu Roberts 2004: ks. Lyons ym. 2012: 370) kyselytutkimus onkin osoittanut vain 25 prosentin osuuden Yhdistyneiden Kuningaskuntien kyselyyn osallistuneista vastavalmistuneista halunneen pääasiallisena tavoitteenaan vaikuttaa yhteiskuntaan.

Epäitsekkäämmiksi kutsuttavia matkustamisen motiiveja puolustavat muun muassa Butcher ja Smith (2010: ks. Lyons ym. 2012: 372); he uskovat halun "vaikuttaa" ympäristöön toimivan nykyään jopa elämäntavan lailla ja olevan läheisesti yhteydessä henkilökohtaisen kasvun saavuttamiseen. Vapaaehtoistyön tekemisen yhteyttä on tässä suhteessa verrattu jopa Maslow'n tarvehierarkiaan (engl. *hierarchy of needs*) (1954). Tämän mukaan fysiologisten ja turvallisuuteen liittyvien tarpeiden täytyessä ihminen kaipaa elämäänsä rakkautta, tunne-elämyksiä ja erityisesti kuuluvuuden tunnetta. Monet tutkijat uskovat rakkauden, myös sen antamisen olevan osana vapaaehtoisturismin ilmiötä. (Brown 2005; Mustonen 2007; Pan 2012; Conran 2011: ks. Kontogeorgopoulos 2017: 5.) Muiksi merkittäviksi vähemmän egoistisiksi motivaatioiksi voidaan Lo'n ja Leen (2011: ks. Wearing & McGehee 2013: 123) mukaan nimetä kulttuuriin uppoutuminen, sosiaalinen kanssakäyminen paikallisten kanssa sekä toveruuden löytäminen. Esimerkiksi Suomessa tehdyssä tutkimuksessa tarkasteltiin kasvatustieteilijöiden toimintaa turvapaikanhakijoita majoittavassa vastaanottokeskuksessa. Osallistumisen motiiveiksi nousivat muun muassa kulttuurienvälisten kompetenssien vahvistaminen, turvapaikanhakijoiden tilanteen ymmärryksen lisääminen, valmiuksien kasvattaminen erilaisuuden kohtaamiseen, oman ja kanssaopiskelijoiden tieto- ja kokemuspohjan hyödyntäminen käytännössä sekä omien ja lähipiirin asenteisiin vaikuttaminen (Kinnunen & Pirhonen 2016: 43).

Tärkeäksi, ellei tärkeimmäksi motiiviksi Kontogeorgopouloksen (2017) Thaimaan vapaaehtoisturismin tapaustutkimuksen yhteydessä nousi 'aidon' kokemuksen, ja erityisesti 'eksistentiaalisen aitouden' (engl. *existential authenticity*) etsiminen. Tämän termin on kuvattu tarkoittavan muiden ohessa esimerkiksi sitä, että yksilö saa mahdollisuuden tarkastella elämäänsä ja käydä läpi henkilökohtaisen kehityksen prosessia tavallisten, arkisten puitteiden ulkopuolella "anonyymien" roolissa vapaana sosiaalisista odotuksista, ja hän luo kestäviä tuttavuussuhteita muiden samassa tilanteessa olevien kanssa (Mittelberg & Palgi 2011: ks. Kontogeorgopoulos 2017: 6). Eräskin vapaaehtoinen oli ilmaissut asian näin:

There's no question, there's an anonymity. I can be anybody, anything. I think there is a freedom to be. There are no expectations and there are also no accommodations you have to meet with your kids, with your grandchildren, with your friends, with all the things you have at home. You really leave it all behind. That is a kind of never-neverland. It's a great feeling and I believe that when I get home, I will be different. I do. I think I will be more... I don't want to use the word assertive, that's not what I mean. More able to express in a positive and kind way, what I want, who I am, and what I am willing to do. (Kontogeorgopoulos 2017: 6.)

Erityismaininnan arvoinen oli vapaaehtoisten mielestä lisäksi tapa, jolla vapaaehtoistyöhön osallistuminen erotti heidät muista ”tavanomaisista” turisteista. Tämän lisäksi vapaaehtoisia kiinnosti kokemuksen uutuudenviehätys, sen tarjoama seikkailun tunne sekä taitojen kartuttaminen. (Kontogeorgopoulos 2017: 6.) Mustonen (2006: ks. Tornberg 2016: 15) on kuvannut vapaaehtoisturismia jopa traditionaaliseksi mutta nykymuotoiseksi ”pyhiinvaelluskokemukseksi”, jolloin vapaaehtoiset etsivät ikään kuin tyydytystä aineettomille arvoilleen, etsien ja kaivaten aitouden kokemuksia.

Callahan ja Thomas (2005: ks. Cunha ym. 2019: 34) ovat tarjonneet kolmen eri ’vapaaehtoisarkkityypin’ määritelmärungon tarkasteltaessa vapaaehtoisia ohjelmiin osallistumisen motivaatioidensa perusteella. Näihin jakautuvat ’pinnallisen’ (*shallow*), ’keskiasteen’ (*intermediate*) ja syvän (*deep*) tason motiivitaustaiset vapaaehtoiset, ja nämä perustuvat kuuteen pääkriteeriin: kohde, projektin kesto, kokemuksen painopiste (oma etu vs. altruismi), pätevyys, aktiivinen vs. passiivinen osallistuminen ja paikallisille annettu panos. Oletettavasti ’pinnalliset’ vapaaehtoiset ovat keskittyneet enemmän omiin mielenkiinnon kohteisiinsa ja ’syvän’ tason taas toimivat ensi kädessä paikallisyhteisön etuja ajatellen. Tästä esimerkkinä voisi esittää Šuban (2017: 10) tekemä tapaustutkimus kuin myös AIESEC:n Tšekin tasavallan kansallisen toimikunnan kautta ulkomaan vapaaehtoisturismiprojektiin lähteneiden vapaaehtoisten motivaatiotaustoista. Suurin osa heistä mainitsi motiiveikseen joko matkustuksen ja vapaa-ajan, uuden kulttuurin kokemisen tai ihmisten tapaamisen, työmarkkinaetuedet tai ulkomaan kokemuksen kartuttamisen – altruistiset motiivit nousivat esille vain vähemmistön keskuudessa, jolloin heidät voisi luokitella enemmänkin ’pinnallisten’ vapaaehtoisten piiriin. Hustinx (2001) sekä Tomazos ja Butler (2010: molemmat ks. Wearing & McGehee 2013: 123) huomauttavat kuitenkin harvempien vapaaehtoisten motivaatiotaustojen olevan näin selkeäjakoisia, kuten aikaisemmin on jo mainittu.

Ilmiötä demografisesti tarkasteltaessa, tutkijat ovat löytäneet yhtenäisyyksiä

motivaatiotaustojen ja ikäluokkien välillä¹⁴. Tämän mukaan ikäluokat voidaan jakaa karkeasti nuorempien omaehtoiseen ja vanhempien ikäluokkien altruistisempiin motiiveihin. Nuoremmat etsivät heitä tulevaisuuden kannalta hyödyttäviä kokemuksia osallistuessaan ohjelmiin yleensä siirtymävaiheessa koulusta kolmannen asteen opintoihin tai työelämään, ja vanhempi sukupolvi (*baby boomers*) puolestaan hakee enemmänkin ystävyys-suhteita ja lapselliset perhettä yhdistäviä kokemuksia. Tässä suhteessa väli vuosien aikana vapaaehtoistoihin lähtemisen ilmiön voimistuminen nuorten aikuisten keskuudessa voidaan Lyonsin ja muiden (2012: ks. Cunha ym. 2019: 34) mukaan liittää nykypäivän tarpeeseen arvostaa monikulttuurisuutta ja globaalin kansalaisuuden etiikan edistämiseen.

2.4. AIESEC Oulu osana ilmiötä

Tässä luvussa kerron lyhyesti AIESEC:n historiasta, sen maailmanlaajuisista tavoitteista ja nykytilanteesta sekä pyrin peilaamaan tuota kaikkea siihen, miten organisaatio muodostaa oman osansa vapaaehtoisturismin ilmiöstä.

AIESEC:n historia ulottuu aina toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan, vuoteen 1948 jolloin se perustettiin seitsemän eri maan toimihenkilöiden puolesta. Tuolloin perustajanuoret uskoivat kansainvälisten harjoitteluiden lisäävän kulttuuripiirit ylittävää ymmärrystä eri kansakuntien välillä. Organisaation toimintapiiri alkoi kehittyä voimakkaasti, sillä kolmenkymmenen vuoden kuluessa sillä oli toimintaa jo 50 eri maassa ja tuossa ajassa noin 40 000 nuorta oli päässyt antamaan oman panoksensa monikulttuurisemman maailman puolesta. Vuonna 2015 AIESEC:n tarina saavutti yhden merkittävimmistä virstanpylväistään, kun järjestön nuoret edustajat kokoontuivat Yhdistyneiden Kansakuntien päämajaan yhdessä pääsihteerin nuorisiedustajan toimiston kanssa keskustelemaan nuorten osallistamisesta maailmanlaajuisen Kestävän Kehityksen Tavoitteiden (engl. *Sustainable Development Goals, SDGs*) edistämiseen. (AIESEC International 2019.)

AIESEC on siis kansainvälinen, tällä hetkellä yli 120 eri maassa toimiva, ”nuorten johtajuusliikkeeksikin” itseään tituleeraava nuorisjärjestö, joka työllistää vapaaehtois pohjaisesti lähes 40 000 jäsentä ympäri maailmaa. Järjestö työskentelee yhteistyössä lähes 8000 organisaation tai yrityksen kanssa ja viime vuonna noin 90 000 nuorta suoritti ulkomaan harjoittelunsa sen kautta.

---

¹⁴ Lepp 2008; Wearing, Deville & Lyons 2008; Simpson 2004; Brown 2005; Bakker & Lamoureux 2008: kaikki edellä mainitut ks. Wearing & McGehee 2013: 123.

Kokonaisuudessaan historiansa aikana organisaation kautta on lähtenyt harjoitteluun noin 500 000 nuorta, ja AIESEC:n alumneihin eli entisiin jäseniin tai harjoittelun suorittaneisiin kuuluu yli miljoona henkilöä, joista yksi on Nobelin rauhanpalkinnon saanut, Suomen entinen tasavallan presidentti, Martti Ahtisaari. (AIESEC International 2019.)

AIESEC on lyhennelmä ranskankielisestä lausekkeesta “*Association internationale des étudiants en sciences économiques et commerciales*”, (engl. *International Economic and Commercial Sciences Students Association*), mutta nykyään ainoastaan akronyymi on virallisessa käytössä (AIESEC International 2008: ks. McDowall 2014: 32). Järjestön taustoja avataan sen virallisilla internetsivuilla seuraavasti:

AIESEC is a global platform for young people to explore and develop their leadership potential. We are a non-political, independent, not-for-profit organization run by students and recent graduates of institutions of higher education. Its members are interested in world issues, leadership and management. AIESEC does not discriminate on the basis of ethnicity, gender, sexual orientation, religion or national/social origin.
(AIESEC International 2019.)

Organisaation perusarvoihin kuuluu erinomaisuuteen pyrkiminen, rehellisyyden osoittaminen, johtavuuden aktivoiminen, kestävästi toimiminen, osallistumisesta nauttiminen sekä monimuotoisesti eläminen. Perimmäiseksi visiokseen AIESEC mainitsee

We strive to achieve peace and fulfillment of humankind's potential. We believe that leadership is the fundamental solution and it can be developed in anyone. We enable young people to develop their leadership through learning from practical experiences in challenging environments. We do this through cross-cultural exchanges and by creating these opportunities. (AIESEC in Finland 2019.)

AIESEC:n perustoimintaperiaate on, että jokaisessa toimintakomiteassa (jäsenmaassa) on oma presidenttinsä sekä ryhmä jäseniä, jotka pyrkivät mahdollistamaan kansainvälisen vaihdon tapahtumisen. Suurin osa jäsenistä on kokoaikaisia yliopisto-opiskelijoita ja englantia käytetään järjestön virallisena kielenä, joten kaikkien tulee osata kieltä tietyn tasoisesti. Ulkomaiden lähtevien vaihtojen osasto huolehtii harjoittelijoiden lähettamisestä alkuperäismaasta ja heidän kokemuksensa osittaisesta hoitamisesta, kun taas kotimaan vastaanottavien vaihtojen osasto on vastuussa ulkomaisten harjoittelijoiden vastaanottamisesta ja vastaavasti heidän vaihtonsa puitteiden ylläpidosta. Lähettävä osasto pyrkii siis rekrytoimaan harjoittelijat paikallisesti markkinoiden, ja auttaa potentiaalista lähtijää löytämään hänelle sopivan projektin ja kohdemaan. Vastaanottava

osasto taas huolehtii harjoittelijoista koko heidän projektinsa ajan, ja esimerkiksi etsii heille majapaikan ja mahdollisesti näyttää heille paikallisia turistikohteita. Kaikkien osapuolten pitää lisäksi olla jatkuvassa yhteydessä toisiinsa, erityisesti mitä tulee vastaanottavaan osastoon ja harjoittelijan työpaikan henkilökuntaan sekä tietysti itse harjoittelijoihin, jotta vaatimukset ja odotukset voidaan täyttää kaikkien osalta mahdollisimman tasapuolisesti. (McDowall 2014: 33-34.)

Oikeastaan AIESEC:n suhteessa yhteys vapaaehtoisturismiin voidaan periaatteessa kääntää pääläelleen. Organisaatio on varsinkin viime vuosikymmenien aikana ottanut tavoitteekseen keskittyä eritoten vapaaehtoisen henkilökohtaisen kehityksen maksimointiin, ja tästä syystä katson sen puoltavan jopa kansainvälistä palveluoppimista (engl. *international service learning*) tai kokemuksellista oppimista (engl. *experiential learning*). Nämä määrittellen metodiksi, jonka puitteissa yksilö voi oppia ja kehittää itseään osallistumalla aktiivisesti palvelukokemukseen sekä myötävaikuttamalla yhteisön oikeisiin tarpeisiin, usein linjassa muodollisen oppilaitoksen kanssa sovitun opetussuunnitelman mukaisesti (palveluoppiminen) sekä tähän läheisesti liitännäinen koulutusvälineenä käytettävä kokemuksellinen oppiminen, jossa oppijan tulee pohdiskella kokemustaan ja näin hän saavuttaa täyden oppimispotentiaalinsa (Coloradon yliopisto 2005; Osland ym. 1971: molemmat ks. Sin 2009: 482). Palveluoppiminen pyrkii kannustamaan yksilöitä vastuulliseen kansalaisuuteen sekä rohkaisemaan heitä osallistumaan aktiivisesti yhteiskunnan sosiaalisten ongelmien ratkaisemiseen (Canada & Speck 2001: ks. Sin 2009: 482). Tätä teoriaa tukee se, että AIESEC:n nettisivuilla on mainittu juurikin kokemuksellinen oppiminen yhdeksi organisatorisen vision tekijäksi: “We are a global network of young leaders under the age of 30 who strive to better themselves and the communities around them. We are passionate about world issues, leadership development, cultural understanding and experiential learning”. (AIESEC International 2019).

AIESEC Oulun lyhyehkö historia ulottuu näiden todisteiden valossa vuoden 1991 lokakuun viimeiseen päivään, jolloin paikallistoimikunta perustettiin. Se haki AIESEC Suomi-ry:n koejäsenyyttä reilu kuukausi myöhemmin. AIESEC Oulu oli aikaisemmin toiminut Oulun yliopiston Taloustieteilijät ry:n alaisena toimikuntana, mutta nämä olivat päättäneet lahjoittavansa alatoimikuntansa varat Oulun toimikunnan perustamisen hyväksi. Samalla myös kaikki Oulun yliopiston opiskelijat saivat oikeuden osallistua AIESEC:n toimintaan. Tuohon aikaan AIESEC Oulu-ry:llä pystyi olemaan sekä henkilökohtaisia jäseniä että jäsenyhdistyksiä, ja monet opiskelijayhdistykset (kuten Finanssi ry sekä Oulun yliopiston Tuotantotalousteekkarit ry) olivat liittyneet jäsenyhdistyksiksi toimintavuoden 1991-1992 aikana. Toimintakertomuksien perusteella toiminta on vaikuttanut noihin aikoihin hyvin samankaltaiselta kuin nykyäänkin, ja niin uusien

jäsenten perehdytystoiminta, kansainvälisten konferenssien tarjoamat opit sekä ennakkoluuloja rikkovat kulttuuri-illat ovat olleet yhtä antoisia tuohonkin aikaan. (AIESEC Oulun arkistot 1991-1992.)

Nykypäivänä AIESEC Oulu järjestää Oulussa tai Oulun lähialueilla samalla kaavalla useita kertoja vuodessa monia erilaisia sosiaalisesti ja yhteiskunnallisesti vaikuttamaan pyrkiviä, noin kuuden viikon mittaisia vapaaehtoisprojekteja, joihin kuuluu muun muassa globaalikasvatuksen suomalaisissa lukioissa mahdollistava Global.me-projekti (Global.me Projektiyhdistys ry 2013), kuin myös H.E.R.O. -projekti, jossa pyritään lisäämään koulukiusaamistietoisuutta ja käsittelemään syitä kiusaamisen taustalla ala- ja yläkouluissa, samalla englannin kielen käyttämistä harjoitellen (Blomberg 2015; aiesecheroproject.wordpress.com).

3. Oulun ulkomaisten vapaaehtoisten minäpystyvyys ja maailmankansalaisuus

Käsittelen haastattelujen perusteella saatua aineistoa seuraavaksi henkilöittäin. Haluan tarkastella nimenomaan haastatelluiden näkemyksiä yksilöiden kokemuksiin perustuvasti ja pyrin aineistoa analysoidessani tavoittamaan juuri nämä maailmankansalaisuuteen ja minäpystyvyyteen liittyvät käsitykset.

3.1. Thomas

Ensimmäinen vapaaehtoinen, Thomas, oli käynyt ennen Suomen projektiin osallistumista Brasiliassa vastaavassa ohjelmassa, myöskin AIESEC:n kautta. Tämä kokemus ei kuitenkaan ollut ollut hänelle täysin mieluinen, ja Suomeen tulo oli ollut hänen unelmissaan jo pitkään. Hän uskoi kokemuksensa olevan Suomessa parempi, sillä hän oli tavannut toisen paikallisen, joka oli ollut projektissa Suomessa aikaisemmin. Hän oli myös aina pitänyt vapaaehtoistyöstä ja kertoi olevansa innokas saamaan erilaisia kokemuksia ja muuttamaan maailmaa tätä kautta.

Tämä vapaaehtoinen työskenteli ensin Brasiliassa ollessaan Triblando-projektissa, jossa pyrittiin tukemaan heikossa asemassa olevia lapsia lastenkodissa esimerkiksi erilaisin urheiluaktiviteetein. Suomessa ollessaan hän oli osa Iloa tupaan -nimistä projektia vanhainkodissa kuuden viikon ajan, ja siinä hän pääsi vaikkapa pelaamaan pelejä ja laulamaan sekä tanssimaan vanhusten kanssa. Ajoittain ongelmana oli, etteivät vanhukset, eivätkä oikein muutkaan vanhustentalon henkilökunnasta juuri puhuneet englantia, mutta se ei vapaaehtoista liikaa haitannut.

Hän ei kaikesta huolimatta ollut selvinnyt ilman haasteita. Kun vapaaehtoinen saapui Ouluun, oli keskitalvi ja pakkanen oli erittäin purevaa. Hän ei omassa kotimaassaan ollut tottunut tämänkaltaisiin lukemiin, ja sään hän mainitsikin yhdeksi suurimmista haasteistaan. Sään lisäksi myös suomen kieli, vuodenajalle tyypillinen pimeys sekä aluksi ihmisten vaitonaisuus olivat tuottaneet vapaaehtoiselle vaikeuksia. Suomalaisille luonteikas hiljaisuus oli ennakkokäsityksistä huolimatta kuitenkin osoittautunut vapaaehtoiselle mieleiseksi. Hän myönsi oppineensa Suomen kokemuksestaan paljon; niin pullojen keräyskierrätyksestä, täsmällisyydestä kuin sukupuolten tasa-arvostakin, joita hänen kotimaassaan ei pidetä yhtä suuressa arvossa. Kokemustaan vaikeuksien selättämisestä vapaaehtoinen kuvaili seuraavasti:

...You know to live the experience there that was the motivation maybe... Because I knew that I went to Finland for a goal you know, for something... To learn about that... So, every morning I had to remember that so yeah, I came to Finland for this this this... So, I had to face the winter, -20 degrees after the shower you know... I used to go with a bicycle in the snow... (Wow, you did that?) Yeah, I did that... I fell down like a thousand of times, I fell in the snow... It was all the time funny, it was never like a bad time or a bad situation, it was all the time a good experience so I can say that my motivation to do all of these things first of all was the experience of being in Finland, really far away from my country, far away from my friends and doing something good for the society, helping others, the chance that I had to learn new things about the Finnish culture and the Finnish people... I think that was the most important motivation for me...

Yhdeksi tärkeimmistä anneista, jotka tämä vapaaehtoinen oli Suomen projektiltaan saanut oppimiensa asioiden lisäksi, hän mainitsi kaikki tapaamansa ihmiset niin AIESEC:n kuin isäntäperheensäkin kautta. Hän oli saman vuoden aikana käynyt Suomessa uudelleen, ja puhui autuaasti tämänkaltaisten yhteyksien ja ystävyyksien merkityksestä. Eritoten AIESEC:n henkilökunnan tuki oli osoittautunut vapaaehtoiselle henkilökohtaisesti tärkeäksi voimavaraksi:

I think it was important to talk with somebody about my project experience there because the first week of work with my partner was kind of difficult because at the beginning the elders were sick so we couldn't work with them, but then in the second week we started to work and I think these meetings helped me and my partner a lot... (Person) and (person), all the time they were worried about us, they asked us all the time if we were okay, if we needed something... If (person) and (person) would not have been so worried about us, maybe we could have not... --- I wanted to say that

without the meetings I think we could not have been able to develop a good work with the elders' home...

Ihmisten kohtaaminen ei hänelle Suomessa ollessaan ollut ollut kuitenkaan aina niin helppoa, mutta tästä hän oli kaikesta huolimatta oppinut paljon, erityisesti mitä tulee kulttuurishokkiin. Kysyttäessä kulttuurien välisistä eroista Thomas kertoi näin:

Well, of course we are completely different, but we are humans, we are the same physically speaking, but still we are completely different... I don't know like interesting thing... As I told you, at the beginning it was really difficult for me to talk with somebody there or have some friends there but here it's completely normal and easy (in the home country), but there it was so difficult at the beginning so... I don't know, it was like strange and something awkward, sometimes funny so... As I told you, we are humans, we are like the same species maybe but also, we are completely different and that's really interesting for me...

...One really valuable thing I can say is again the culture... I had this cultural shock maybe, because it was really shocking for me... for example when I had to take the bus the people in the bus were like really shy, I don't know... They were like sitting alone all the time... I know the Finnish people they love like personal space and it's really important for them, so it was funny and awkward at the beginning for me... --- ...For me I could say the most valuable thing was the culture shock... You guys, Finnish people have this really specific and different culture, you know... it's a really original culture and I really like that... I really enjoyed that and for me that's the opportunity to know about a culture like in Finland...

Mitä tulee maailmankansalaisuuteen, hän uskoo sen tarkoittavan ihmisiin vaikuttamista positiivisesti tietoisuuden levittämisen avulla. Erityisesti kierrätysesimerkki oli tehnyt häneen suuren vaikutuksen:

For example, being proactive, being aware of the problems that affect the world and the problems around me also, and being an agent of change, that's really important for me, a motivator and being an example for other people... --- ...A topic here in (country) is recycling and many people they still don't practice it... When I was in Finland, recycling was really important... And it was kind of... It was really a new world for me because all the people put the cans in the supermarket and that was like woahhh I want that in my country, and everything was organized and really... Here in

(country) we don't have that, we have nothing similar... I wanted to help other people here to have this kind of... How can I say... (Awareness of it? The recycling?) Yeah yeah, because it's... Well this recycling topic is coming now to (country) but still the people they are not doing it so... I wanted to help other people to have conscience of that... That's one example about how I can be a motivator or agent of change here in (country)...

Kaiken kaikkiaan Thomas kertoi minulle olevansa todella tyytyväinen vapaaehtoistyökokemukseensa. Haastattelussa ei juurikaan tullut negatiivisia näyttäytyviä kuvauksia ilmi, ja hänen voi nähdä saaneen kokemuksestaan paljon irti niin käytännön kuin tulevaisuuden haaveidensakin tasolla, vaikka hän myönsikin oman maansa sosiaalisten ja hallinnollisten rakenteiden hankaloittavan muutoksen nopeutta:

I wanted to apply all of the learnings here in my country but it's kind of difficult... I think our culture is not prepared for these learnings yet... --- ...it's gonna take a lot of time... Also, about the recycling thing, because I am all the time talking with my friends like "Hey you have to put the plastic bottles to this place and the cans to this place" but they don't listen... At least I'm trying but it is difficult, I think we are not prepared yet to these kinds of changes, but I have faith in my country...

...Now I feel like I'm more responsible, maybe I feel like a more complete man if I have to compare myself before and after the project... It was good for me in all senses, I don't know... I think it was a really important experience for me and I love Finland, I really love Finland and that's why I want to move there maybe once in the future, I don't know... I know I could learn more from Finland and then I can apply all the things that I learned there, here in my country, and that's my goal in the future... --- ...for example the recycling, the education things; all my family, my father and my mother they are teachers, so I know Finland has a really good education... I want to do that you know, move to Finland in the future, learn all the things I could learn and come back to (country) and apply the things here and help my country to be a better country with different kind of culture maybe...

3.2. Derek

Seuraava vapaaehtoinen, Derek, työskenteli kuuden viikon mittaisessa SILTA-nimisessä, englannin kielen opetukseen ja kulttuuriseen vaihtoon keskittyneessä projektissa ammattiopistossa, sekä tässä tapauksessa ajoittain myös ala-asteella. Tämä kokemus oli hänelle ensimmäinen laatuaan, ja hän oli halunnut lähteä vapaaehtoiseksi, koska uskoi kokemuksen kasvattavan häntä ihmisenä. Hän halusi lisäksi monien vuosien opiskelun jälkeen kartuttaa kokemusta ”oikeasta elämästä”, tavata uusia ihmisiä sekä työskennellä paremman maailman hyväksi. Hänellä ei ollut aikaisempaa kokemusta vapaaehtoisuudesta, mutta hän toivoi, ettei tämä jäisi myöskään hänen viimeisekseen. Suomen hän oli valinnut kohteekseen siksi, koska oli kuullut hyvää koulutusysteemistä ja halusi nähdä sen toimintaa käytännössä. Hän halusi oppia siitä jotakin, vertailla kotimaansa vastaavan kanssa ja mahdollisesti auttaa tulevaisuudessa rakentamaan parempaa systeemiä kotimaassaan. Hänelle olikin jäänyt positiivinen kuva koulutusjärjestelmästä erityisopetuskokemuksen kautta:

...Also, when we went to maybe... In school of children's in need... It's really magnificent to see how Finnish educational system helps those children and the classes with five or six students and many assistants... And it's something that you really can't see in (country) and I think that's really good and we should learn that from you... It's really good to make that every student does his best, I think... --- ...so it can really help the students in need and you give them so much support and in Finland you can really do the best and they can give the best they can, and I think it's the main purpose of education... You have a good society if every person gives what he can give...

Hän ei myöskään säästynyt haasteista, vaan erityisesti kieli, talvi ja sen pimeys sekä nuorten lähestyminen tuottivat aluksi vapaaehtoiselle hankaluuksia:

...Maybe the way how I approached the students and how I communicated with them, how I... --- ...because they are teenagers so it's really hard to... --- ...make them interested and make some interesting lessons and to have their attention... --- ...That was maybe the most challenging... Also, the language barrier, I didn't understand everything, they didn't understand everything, so we were using maybe gestures and movements some way... --- ...Maybe in free time it was... Sometimes it was really boring, we were located in school place so it was dark and no one was there in the school, staff and children went to their houses and... Little bit depressing...

He olivat kuitenkin löytäneet yhteisen sävelen nuorten kanssa liikunnan kautta, ja nuoret olivat olleet kiinnostuneita eri kulttuurin edustajista. Kulttuuriaan vapaaehtoiset olivat päässeet esittelemään muun muassa kuvien, ruoan ja kielen avulla. Tämän vapaaehtoinen uskoi vahvistaneen maailmankansalaisuuden arvoja eri osapuolten välillä.

Kuten ensimmäisenkin vapaaehtoisen, Thomasin, tapauksessa, Derek koki projektinsa aikana tapaamiensa ihmisten kohtaamisten merkinneen ja antaneen hänelle paljon. Hän oli päässyt kehittämään esimerkiksi henkilökohtaisia valmiuksiaan ja laajentamaan tietojaan erilaisista asioista:

...Because I had my colleague in this project and we were changing our experiences and she said to me: “Okay you are not good in this, you can make it better” and I tried next time to make that... I became more self-aware about my mistakes and good sides also... --- ...Working in school environment in the educational system also helps you to build your self-awareness... And also, when we were in the AIESEC organization in Oulu, they were presenting some presentation about self-awareness and such things and it also made me learn about psychology and something, that kind of... I’m a pharmacist, I’m from the medical part of science so it was something different for me and it was really nice... Gives you something like that, like new skills that can help you, really...

Kertomansa perusteella vapaaehtoinen oli päässyt osaksi sellaista kansainvälistä ympäristöä, mitä hän olikin halunnut kokea Suomeen lähtiessään. Hän oli päässyt olemaan osa suomalaisia kokemuksia juhluvuonna muiden vapaaehtoisten ja koulun henkilökunnankin kanssa, ja osapuolet olivat jopa puhuneet tulevaisuuden mahdollisista matkustussuunnitelmista toisen kotimaahan:

...When we were traveling to other corners of Finland like Rovaniemi and Oulu, they told us about the good stuff to see... And also the two professors called us in their family house and... To get to dinner with their families and they were really kind and also we held a Christmas party and we were celebrating the one-hundred-year anniversary in Finland... --- ...and it was a really nice experience... Also the AIESEC people, they were really helpful for us and they were available all the time... --- ...They helped us in many things, if you have a lot of people around you and you can learn especially from other people and other countries, it builds you as a person... --- ...And also we had presentations of our countries with our teachers and they really loved them... And they told they can come, and I will be their touristic guide in (country)...

Hän oli päässyt muodostamaan yhteyksiä myös nuoremman sukupolven edustajien kanssa, ja tämä kohtaaminen vaikutti tehneen vapaaehtoiseen erityisen suuren vaikutuksen:

...Also we were in primary school so the students from there they really knew a lot about (nationality) football and when I was talking about football in front of them they were giving the names of our professional football players and ten of those boys after that lesson, they added me on Instagram... --- ...and then they said “(name), when will you come next time?”...They were really amazed... They were ten years old... (Did you give them a promise when would you come back?) No, we couldn't come back, but I'm texting with them on Instagram... They were really great... We found something in common, they know something about (nationality) football, so it was really interesting for them... Maybe that's also a part of being a world citizen, so you kind of connect...

Mitä tulee henkilökohtaiseen kasvuun ja kehitykseen, Derek myönsi kehittyneensä projektissa paljon. Hän oli kyennyt kehittämään englannin kielen taitoaan, koska hänelle oli tarjoutunut niin runsaasti mahdollisuuksia puhua englantia. Hän oli myös päässyt tapaamaan erilaisia ihmisiä ympäri maailmaa ja kehittämään esiintymistaitojaan sekä itsevarmuuttaan; lyhykäisyydessään sosiaalisia taitoja, joita hän ei omien sanojensa mukaan ollut juuri päässyt harjoittelemaan opintojensa aikana. Tänä päivänä hän kertoi voivansa hyödyntää noita taitoja nykyisessä elämässään ja erityisesti työssään:

Okay so, we had really many challenges during our volunteering project and those kinds of challenges are really helpful for building your... I think I became more self-confident for all of those challenges I had during volunteering project because now in real life, I started to work after the project, and it was really a new part in my life and this was so easy... It helped me to start, to take part in real world and working life, it helps me to communicate with my boss and something... That's because you really learn how to approach different people, you learn how to present... Also we had some kind of promoting jobs and during the project, we were promoting our countries and now I'm promoting the drugs to doctors so it helps you to make clients, find a way to approach them, it was really helpful for my real life today I think so... --- ...In the faculty we learn much but we don't learn about the social skills and those skills are really important for your life and that project in Finland gave me and really provided me to build social skills... --- ...During the faculty time I didn't have time to learn

those skills and I only learn and learn and... That was it... So the project in Finland helped me to develop such kinds of skills that help me in real world now, in my job...

Derek koki loppujen lopuksi hyötyneensä kokemuksestaan ja tämän auttavan häntä kohtaamaan paremmin eri kulttuureista tulevia ihmisiä tänäkin päivänä:

Okay, it's really easier... To travel to other countries after this experience, it's easier to approach people from foreign countries, to communicate with them after this experience... --- ...Also you feel after this experience, you feel more a world citizen, you feel like you are a part of this world and you also have power to make this world a better place...

Hän myös mainitsi sellaista, josta meillä kaikilla olisi varmasti opittavaa puolin ja toisin, joka myös mielestäni kuvaa hänen maailmankansalaisuuteensa liittyviä käsityksiä hyvin:

...That means that we are all people, but we have like different cultures, different languages, different habits, different religions --- but also in all of those differences we have... We are all people and we should learn from those differences and those differences should help us to be better people and make this world better... Those differences are treasure, they should be only there for good reasons, not for bad, to learn something new... To use that language to make our countries better... And also, it can help you to become more self-aware and develop you as a person...

3.3. Anna

Kolmas ja viimeinen haastattelemistani vapaaehtoisista, Anna, oli Suomeen tullessaan ollut jo yhdessä AIESEC-projektissa Georgiassa aikaisemmin. Myös hänen ensimmäinen projektinsa ei logistiikkansa puolesta mennyt niin kuin olisi ollut tarkoitus, sillä kohteessa hän ei lopulta edes päässyt opettamaan englantia ala-asteella. Vaikka projekti ei ollut sitä mitä olisi pitänyt, AIESEC:n jäsenten tarjoama tuki oli ollut vapaaehtoiselle mieleenpainuva elementti. Hän asui heidän luonaan ja hänen sanojensa mukaan ”it was like a little globe”.

Toisen, – tämän kandidaatintutkielman kannalta tärkeämmän projektin – vapaaehtoinen suoritti Suomessa, ja se oli nimeltään InteGREAT. Projektissa vapaaehtoisten tuli toimia ikään kuin tukihenkilöinä turvapaikkapäätöstä odottaville henkilöille vastaanottokeskuksessa, kuin myös järjestää ja kannustaa asukkaita osallistumaan erilaisiin tapahtumiin ja tätä kautta auttaa heitä

”integroitumaan” paremmin suomalaiseen yhteiskuntaan. Myös tälle vapaaehtoiselle yhdeksi tärkeimmistä tekijöistä kokemuksen aikana osoittautuivat muut vapaaehtoiset sosiaalisena tukijärjestelmänä:

And luckily my friends, my mates... I call them my friends because we got in a very close relationship together during that time and we are still like in contact with each other, so I call them friends... So yeah, my friends were really supportive too and it was really like teamwork and... Yeah, very different than the previous experience in Georgia because I was just alone and I did not have any other participants with me, just me and the AIESECers and... We were just... Discovering the country instead of working... And this time it was like working and it led to discovering the country and to travel... The culture and everything about Finland... We saw that through the work and the commitment...

Haastateltavalle lähteminen vapaaehtoistyöprojektiin oli tuntunut omalta, sillä hän oli jo pienestä pitäen auttanut kotitöissä. Suomeen hakuvaiheessa vapaaehtoinen oli hakenut useisiin eri projekteihin eri maissa ja sattuman kaupan kautta hän lopulta tuli valituksi juuri kyseiseen projektiin. Hänellä ei kuitenkaan ollut juurikaan käsitystä siitä, mihin projektiin hän oli hakenut ja minkälaiseen maahan se sijoittuisi. Vapaaehtoisten tiimiyttäminen oli alkanut jo hyvissä ajoin ennen Suomeen saapumista, ja tästä tekijästä haastateltava puhui mielissään.

Aluksi haastateltava ei ollut osannut kertoa syvemmistä motiiveistaan hakea juuri Eurooppaan vapaaehtoistöihin, mutta pikkuhiljaa haastattelun edetessä hän alkoi löytää itsestään niitä syitä ja tarpeita, miksi hän oli aikoinaan halunnut päästä vierailemaan juuri kyseisessä maanosassa:

...My goal was like to show that it was like the similar feeling that I had felt... Realized later, because I was fearing the people from Iraq (before going on the first project) because all I know that... Their country is in war and I assume that everyone is scary... And I wanted to challenge... Okay, I need to go to Europe and show people that okay, people from (a cultural group) countries are not scary, are not... I mean they can be trusted, they can work hard, --- they can leave impact, they can give too, and that's how the idea came first of applying to European countries... I was like willing to go anywhere for the next experience, but the first experience made me realize that the people we do not know that they can be reliable, and they can be helpful, and they can be... They can do something... So, my goal mainly was to 'I am

here, I can work, I can give something and you can really trust me, I will not do anything bad or I am not anything like the rest' --- ...my goal was to fulfill the thing that I was missing from the first experience, it was the lack of professional thing I wanted to do, I was like in need to work and to show the person that I am... --- ...I was able to be anything, I would even work in a bakery or anything, I just needed to work so... That need of doing something with the skills that I have... I did not again have any goals honestly except of giving that a lot of space and being far from home, and I even realized that later because I was just seeking something serious and committed and something important because they were not serious in the first experience, then with Finland it was really serious since the beginning, the interview and how it was organized --- And all the process... I was like in need to be taken seriously so... --- ... That was the main goal...

Anna oli päässyt käsittelemään omia tunteuksiaan ja tekemään itsetutkiskelua hyvinkin runsaasti kokemuksensa aikana. Hänelle Suomeen tulo oli jo itsessään ollut suuri muutos tavanomaiseen elämään, jossa perheen ympäröimänä jatkuvasti eläminen ei juuri ollut antanut hänelle mahdollisuutta pohtia syvemmin elämänsä tarkoitusta tai omaa itseään persoonana erillään perheestään. Hän puhui minulle paljon siitä, kuinka Suomen kokemus oli mahdollistanut tämän kaiken hänelle, ehkä jopa intensiivisemmin kuin hän oli alun perin kuvitellut:

...But it was like realizing who I am in Finland, I already knew... I mean myself was already with me all that time, --- it was like to have something with you all the time and you keep looking far and you are searching for it, and it was with me the whole time... So, Finland was the space that I needed my whole life, when I told you that I need... I told my parents that I need some space... --- Alone, it was like really enough to be just myself and alone and really far from anything to get to me... (laugh) Yeah, it was really far from my country and... --- It was longer than the first experience and I did not talk a lot with my parents during that time... Because we have this habit of this (laugh)... (a cultural group) families like they keep talking... For example, if I go somewhere my mum would videocall with me the whole time... So yeah, I decided not to answer most of their calls and make them worry less about me and to let them know that I am fine and I am well, just don't bother me and I need to be alone...

Tämä vapaus oli siis antanut hänelle mahdollisuuden toteuttaa itseään tavoilla, joita hän ei olisi aiemmin voinut kuvitellakaan – itse asiassa hän mainitsi tämän Suomen tarjoaman vapauden siksi tekijäksi, jonka olemassaoloon hänelle oli kaikista haastavinta sopeutua:

...So, the most challenging thing was be totally free... I was like completely free... From all the chains and... I was really like able to do anything I want... I'm talking outside of work, that's in the work because I did not have... It wasn't challenging because... Well it was challenging but not in the negative way, just it was positively in process as I told you but... Outside the project... The work, I was just free... (laugh) and that was scary to feel... (laugh) The thing is, I was able to do anything I wanted and I did... Everything I wanted... (laugh) --- So yeah, the challenge was being in a different country with a different culture and totally like more developed than our country so...

Kulttuuriset eroavaisuudet vapaaehtoisen oman kulttuurin ja suomalaisuuden välillä olivat osoittautuneet huomattaviksi. Hän myöntää tässä sopeutumisprosessissa kestäneen aikansa, mutta lopulta hän oli alkanut ymmärtämään ja jopa arvostamaan kulttuurisen äärilaidan tapoja tehdä asioita ja elää elämäänsä:

...Yeah, the personal result of understanding the people and knowing the people and how they are, and it wasn't nothing personal, it was just the way people are... Because 'I am different or I am from another country and I am from a non-developed country', no, it's just like how people are there... It was given at the beginning, but in a smooth way, 'Okay like this is like a Finnish smile, the Finnish people', it was like okay... I did not know how serious it was until later... --- ...And I got used to that later and to be honest, I considered it really important, because when people talk too much they cannot understand anything but when you listen you get more and you understand people more and it's the kind of a person I became later because I talk a lot and they nothing (laugh)...

Tästä ei tehnyt kuitenkaan helpompaa se, että hän päätyi löytämään poikaystävän Suomesta, mutta hän kertoi minulle löytäneensä kuitenkin Suomessa ollessaan elämäänsä jopa tietynlaisen rutiinin:

It's like I adapted to that life, it was like my daily routine by then, it was like I am living in that country and I am working in that place and I have like my personal life and I have my friends, and it was like a short time and short experience and it was a lot like what my life was based of, or maybe the life that I had wanted or that I saw the

most comfortable life for me so... Maybe that's why I did not mess up because I did want to protect everything, when being protective I was able to maintain that balance and keep going and just let it be the way it was supposed to be, I did not think anything at all except I go to work, I come from work, and I go out with my friends and tell my friends 'Meet my boyfriend' and we have time together, then it was like really free and full of commitments, like I couldn't choose any side of the other, it's like everything was important to me and I tried my best to make it happen the way it is supposed to go, I didn't want to leave my personal life on the other side... And leave what I came here for, I couldn't at the same time do what I came for and neglect all the feelings that I had... --- ...I mean, I am proud of myself because I am satisfied, and I believe that I did totally okay with everything and I tried to do less things...

Maailmankansalaisuuteen liittyen Anna kykeni peilaamaan omia kokemuksiaan vahvasti. Hän koki vähäisenkin kansainvälisen kokemuksensa kautta pystyneensä hyväksymään erilaisten kulttuurien piirteitä ja sopeutumaan niihin tuomitsematta niitä oman kulttuurinsa kautta. Oman elementtinsä vapaaehtoisen käsityksiin maailmankansalaisuudesta ja mielestäni myös kokemuksen kautta vahvistuneesta minäpystyvyydestä oli lisännyt vapaaehtoisen kohtaaminen perheensä kanssa projektinsa jälkeen:

I think that value (world citizen) helped me a lot later with my relationship with my family... --- ...I always talk about my family because I did not go anywhere without them... Knowing more about people in other places... It gives you the chance to add more values to yourself or to add the things that you think that are missing from you... To have the personality that you want... Being a world citizen helped me a lot later because I was able to explain a lot to my family about people and other citizens from everywhere... It was like similar to what I experienced, the language is always the best way to show it because when you are speaking in your own language to the people that you have lived with, it's more expressive and you can know exactly how to describe it and how to talk about it... I talked about it a lot later, of everyone I met and everything I have faced, not everything but (laugh)... Most of it... And I think that's the most important thing about being a world citizen, it's like I went away from my family, I did not know who those people are... It felt like weird again to me because I met other people... I came back to people I have lived with... And that I consider to be at the same phase with the other people, so it was like adapting again with my family...

Myös muihin perheenjäseniinsä ja sukulaisiinsa nähden Anna uskoi olevansa vaikutuksellinen:

...But I think the good thing is that I am already the oldest sibling, so I have a sister and a brother and I am pushing them to be just like me and I am like all the time showcasing to them everything I have lived, the stories and making them more aware how important it is to be independent and to have your own voice and to talk and to say no when you need to say it, and yes when you want to go for something... They are a bit like my parents, our parents... I am sure they are having their own internal conflict now to decide, which side they will belong... It's not like actually a conflict, my parents are already old and it's fine, we are like the future of this... I believe with time, it will change and it will be different later... I mean, the impact is almost in all the family because luckily I am close to my family, so I am not only impacting my siblings, they are impacting my cousins, so it's going through everyone and they are almost the same age, so it's great...

Palattuaan kotimaahansa Anna oli kohdannut paljon odotuksia muilta ihmisiltä ympärillään, mutta projektinsa ansiosta hän on oppinut suhtautumaan näihin odotuksiin suhteellisen neutraalisti. Hän kuitenkin koki joutuneensa ikään kuin todistelemaan kokemuksensa lopullista arvoa, joka ei ilmeisesti täysin vastannut muiden odotuksia:

I learned how to be more patient as I told you, to be self-aware of lot of things and you need to be solution oriented, because I was at the same time at the center of this story and at the same time I had to... It did not end at all, I was trying to show my parents that I have really learned something, and I am really a different person, I am really the person that everyone should be here, and to be like more... To develop or just to go with the good way of life but they are now... 'You are becoming the person that we did not raise'... So yeah, it was really hard for me because it was like, I wouldn't say like reverse culture shock but almost the same, but I dealt with it pretty good alone... Because I kept just believing, because everyone here was trying to tell me that 'Yeah, what now, what did you do, okay, what's next, what are you planning'... I was like okay, it's not like you will see the effect now, you will see it later with time, they are not patient here... They do not believe, I am not talking about my family but all the people, the culture, they did not believe in waiting, you do something, and you have to wait, and it gives you results... They want to see the results now and they want to see the good thing now... If not, it's useless...

Anna koki siis kehittyneensä projektissaan, sillä hän oli kohdannut toisen ihmisen, joka oli pakottanut hänet priorisoimaan elämäänsä kokemuksen aikana. Hän oli myös oppinut ymmärtämään itseään paremmin ja sopeutumaan muuttuviin olosuhteisiin. Kokemuksen tarjoama vapaus oli mahdollistanut kaiken tuon henkilökohtaisen kehityksen ja liikkumavaraa persoonan muotoutumiselle – ikään kuin hänen todellinen persoonallisuutensa olisi ollut odottamassa juuri tätä kokemusta:

Well I gained this thing that I wasn't able to do before, to do two things and at a time and because when you realize that you have like two duties and both of them are important and both of them mean something to you... It's like having babies (laugh)... Twins maybe, no I mean I don't have... But I think I find it the closest example for me to express, but I mean... --- It's just when something's important to you, you do commit, and you do all your best to show how important it is ... --- ...I cannot describe it but... It's really like the best feeling and the best experience and the best thing that has ever happened to me because... I'm like a lot... Different person and I have like completely different plans about my future now... I am no longer thinking just myself and it's like a mixture now of two things to me and same to him, it's like mixing the sun with the moon and (laugh)...

4. Yhteenveto ja pohdinta

Olen tarkastellut tutkielmassani vapaaehtoisturismia monipuolisesti, ja erityisesti siihen liittyvät psykologiset ilmiöt ovat olleet tarkasteluni kohteina. Olen yhdistellyt lähinnä koulutuspsykologista tutkimustietoa AIESEC-järjestön käytännön toimintatapoihin ja pyrkinyt heijastelemaan näiden yhteyksiä vapaaehtoisturismin ilmiön tarjoamien puitteiden pohjalta. Olen halunnut ottaa huomioon yleisesti niin vapaaehtoisturismin käytännön tason eli mitä se pitää sisällään kuin myös sen, miksi toimintaan halutaan lähteä mukaan ja minkälaisia vaikutuksia toimintaan osallistumisella on vapaaehtoisiin.

Halusin liittää oman tutkielmani vapaaehtoisturismin tutkimuskenttään nimenomaan siitä näkökulmasta, miten AIESEC-järjestön tarjoamat kokemukset mahdollisesti eroavat muista vastaavista, kun tarkastellaan vapaaehtoisten kokemuksia heidän omista näkökohdistaan. Vaikka tutkimukseni ulottuvuus ei haastatelluiden määrältä ollut päätä huimaava, koen kuitenkin saaneeni vahvistusta hypoteesilleni siitä, miten järjestön enemmän ja vähemmän toimivat koulutukselliset puitteet mahdollisesti toimivat vapaaehtoisten henkilökohtaisen kehityksen prosessia vauhdittavasti.

Teema alkoi kiinnostaa minua alun perin siitä syystä, että olin havainnut näitä nimenomaisia muutoksia itsessäni ja omassa toiminnassani ja halusin selvittää asiaa tarkemmin.

Haastatteluaineistosta kävi ilmi, että vapaaehtoiset olivat päässeet haastamaan itseään projektiansa myötä, ja jokaiselle oli jäänyt pääasiassa positiivinen kuva niin AIESEC Oulun toiminnasta kuin kohtaamisista muiden ihmisten kanssa. Jokainen heistä mainitsi paikallistoimikunnan toimihenkilöiden tuen olleen heille korvaamatonta, liittyi se sitten tiimin vakiinnuttamiseen jo ennen varsinaisen projektin alkua, tai sitten tukitapaamisten järjestämiseen silloin, kun kaikki projektissa ei näyttänyt etenevän niin hyvin kuin oli ajateltu. Tulokset, niin vapaaehtoisten henkilökohtaisen kehityksen kuin projektin paikallisen vaikutuksenkin osalta, olisivat voineet tämän tuen puuttuessa jäädä hyvinkin erilaisiksi, ja tässä suhteessa AIESEC Oulu näyttää tehneen laadukasta työtä vapaaehtoisten kehitystä tehostavien standardien tarjoamisen suhteen.

Aineiston mukaan vapaaehtoiset olivat oppineet projektiansa aikana yhtä ja toista esimerkiksi käytännöllisistä asioista kuten kierrätyksestä aina omakohtaisiin asioihin, kuten selkeämpään kuvaan omasta tulevaisuuden suunnasta. Kulttuurishokki oli ilmennyt jokaisen vapaaehtoisen projektissa jollain tapaa, ja erityisen suomalaisen kulttuurin kohtaaminen oli jättänyt heihin kaikkiin pysyvän vaikutuksen. Vapaaehtoiset olivat päässeet refleктоimaan omaa kulttuuritaustaansa suhteessa suomalaisuuteen, ja yksi vapaaehtoisista oli esimerkiksi oppinut arvostamaan hiljaisuutta, kun taas toinen oli jopa tuntenut olonsa kotoisaksi erittäin suuresti omasta kotimaastaan kulttuurisesti poikkeavassa ympäristössä. Mielestäni maailmankansalaisuuteen ja interkulttuuriseen kompetenssiin liittyvät näkökulmat näyttävät myös näissä pohdinnoissa, kun erilaista kulttuuritaustaa pyritään ymmärtämään ja siihen sopeutumaan omakohtaisesti. Kahden vapaaehtoisen tapauksessa kylmä, pimeä ja pureva talvi oli tuonut kokemuksiin omat haasteensa, mutta molemmat olivat löytäneet sinnikkyuden itsestään jatkaakseen eteenpäin, mikä puolestaan viittaisi tässä suhteessa minäpystyvyyden kehittymiseen.

Vapaaehtoisten haastatteluista ilmeni lisäksi, että jokainen oli kyennyt hyödyntämään kokemustaan vielä nykypäivänäkin omassa elämässään. Vaikka nämä vaikutukset toistaiseksi olivatkin jääneet melko pieniskaalaisiksi ja omakohtaisiksi, mielestäni viitteitä transformatiivisen oppimisprosessin ilmenemisestä, ja erityisesti merkitysperspektiivien muotoutumisesta oli havaittavissa kaikkien vapaaehtoisten tapauksessa. He olivat esimerkiksi joutuneet pohtimaan omaa positiotaan kriittisesti, lähtökohtaisesti ulkopuolisen palautteen vuoksi sekä päässeet rakentamaan kompetenssejaan vieraassa ympäristössä ja kotiin palattuun saaneet palautetta toiminnastaan. Vaikka AIESEC pyrkiikin korostamaan agendaansa siitä, että jokainen nuori olisi järjestön

tarjoaman kokemuksen myötä kehittänyt ”johtajuuttaan”, eli tässä tapauksessa johtajuusominaisuuksiaan, ei tämä vaikutus tule haastatteluaineistossa niin välittömästi esille. Voin omasta puolestani mainita, että omaa johtajuuspotentiaaliani olen tullut kehittäneeksi silloin, kun olen itse ollut aktiivinen osapuoli etsiessäni haasteita itselleni.

Tutkielmaani varten haastattelemini vapaaehtoisten osalta yksi heistä oli uskonut vapaaehtoiskokemuksensa auttaneen häntä nykyisessä työssään, kun taas toinen uskoi pystyvänsä tulevaisuudessa toimimaan niin sanottuna ”muutosagenttina” aluksi omassa lähipiirissään, mutta ehkä myöhemmin jopa hänen oman maansa hyväksi. Niin hän kuin toinenkin vapaaehtoisista uskoivat omien maidensa voivan oppia Suomen koulutusjärjestelmästä paljon, ja toinen heistä jopa suunnitteli mahdollista muuttoa Suomeen myöhemmin oppiakseen maan toimintatavoista lisää ja voidakseen soveltaa näitä tapoja oman maansa järjestelmän osalta. Kolmas vapaaehtoinen puolestaan oli Suomen kokemuksensa myötä saanut tarvittavaa etäisyyttä omaan tavanomaiseen elämäänsä, joka oli alkanut tuntua hänestä jopa vieraalta. Jokainen vapaaehtoinen oli siis vapaaehtoiskokemuksensa myötä päässyt jollain tapaa heijastelemaan oman elämänsä suuntaa ja sitä, mikä heidän henkilökohtainen roolinsa voisi tässä maailmassa olla. Tämä kuvaa mielestäni johtajuuspotentiaalin kehitystä liittyen erityisesti siihen, miten AIESEC:ssä maailmankansalaisuus ja itsetietoisuus määritellään – tämä kaikki tapahtuu usein vapaaehtoisten itsensä huomaamatta, ainakin ennen, kun koettua aktiivisesti reflektoidaan. Tältä osin, kuten tässä tutkielmassa on aikaisemmin mainittu, Coghlan ja Gooch (2011: ks. Tornberg 2016: 22) ovat korostaneet niin aktiivisen toimintasuunnitelman luomisen (jolla tässä tapauksessa voidaan viitata esimerkiksi erään vapaaehtoisen kierrätystietoisuuden levittämishalukkuuteen) kuin ympäristöstä saatavan palautteen tärkeyttäkin suhteessa siihen, miten yksilön toiminta voisi mahdollisimman tehokkaasti hyödyttää niin häntä itseään kuin ympäröivää yhteiskuntaakin vapaaehtoisprojektin jälkeen.

Kuten aikaisemmin tässä tutkielmassa on todettu, vapaaehtoisturismi ja sen monet ulottuvuudet tarjoavat tutkimuksen osalta paljon tilaa uuden tiedon tuottamiselle. Wearing ja McGehee (2013: 127) viittaavatkin monia eri tieteenaloja yhdistävällä vapaaehtoisturismin tutkimuksella olevan potentiaalia juuri esimerkiksi antropologian, politiikkatieteiden ja psykologian teorioiden pohjalta. Mielestäni olisikin tärkeää muiden ohella keskittää tutkimusta entistä laajemmin ylipäätään siihen, miten erilaiset kansainväliset ja erityisesti vapaaehtoisturismin kaltaiset osallistavat kokemukset vaikuttavat yksilön asenteisiin ja arvonmuutoksiin suhteessa muihin kulttuureihin.

Minua henkilökohtaisesti kiinnostaa myös ilmiön tarjoaman vapaaehtoisen kehittymisen ja

sen potentiaalin lisäksi kentän toinenkin puoli eli erityisesti vapaaehtoistyöprojektin pitkän aikavälin vaikutukset paikallisesti: niin sosiaalisesti, taloudellisesti kuin ekologisestikin. Mielestäni juuri AIESEC-järjestön olisi kannattavaa panostaa tähän näkökulmaan, sillä kritiikin ja vapaaehtoisturismien eettisten käytäntöjen tarkistuksen lisääntyessä olisi olennaisen tärkeää pyrkiä tähtäämään moniulotteisesti kestäviin ratkaisuihin, jotta vastaavanlaiset mahdollisuudet olisivat toteutettavissa tulevaisuudessakin mahdollisimman monille osapuolille. Uskon tutkielmani tarjoamaa katsausta voitavan hyödyntää AIESEC Suomen toiminnassa, varsinkin mitä tulee matkaan kohti entistä kestävämpää ja eettisempää vapaaehtoisturismia, jota järjestökin omalta osaltaan edustaa.

5. Lähteet

Haastattelut

Thomas, 20-25 vuotta, haastattelu 12.11.2018.

Derek, 20-25 vuotta, haastattelu 16.11.2018.

Anna, 20-25 vuotta, haastattelu 18.11.2018.

Opinnäytteet

Kinnunen, M. (2016). *Vapaaehtoistyö vastaanottokeskuksessa: Kasvatustieteiden opiskelijoiden motiiveja turvapaikanhakijoiden parissa toimimiseen*. Oulun yliopisto. Haettu osoitteesta: <http://jultika.oulu.fi/Record/nbnfioulu-201606042340>. 43.

McDowall, K. J. (2014). *Experiences of Voluntourism in Guangzhou, Mainland China*. Victoria University of Wellington. Haettu osoitteesta: <http://hdl.handle.net/10063/3689>. 10-12, 28-29, 32-34, 98.

Šuba, P. (2017). *Motives for Young People to Volunteer Abroad: A Case Study of AIESEC Interns from the Perspective of Volunteer Tourism*. Vol. 6. Haettu osoitteesta: http://www.ajhtl.com/uploads/7/1/6/3/7163688/article_4_vol_6_3_2017.pdf. 10.

Tornberg, J. (2016). *Kokemus toisenlaisesta maailmasta: Vapaaehtoisturismi ja transformatiivinen oppiminen*. Oulun yliopisto. Haettu osoitteesta: <http://jultika.oulu.fi/Record/nbnfioulu-201606042283>. 2, 10-11, 15-26, 49.

Tutkimuskirjallisuus

Andereck, K., McGehee, N. G., Lee S. & Clemmons, D. (2012). *Experience Expectations of Prospective Volunteer Tourists*. *Journal of Travel Research* 51 (2): 130-141. Haettu osoitteesta: <https://doi.org/10.1177/0047287511400610>. 130, 132.

Bailey, A. W. & Russell, K. C. (2010). *Predictors of Interpersonal Growth in Volunteer Tourism: A Latent Curve Approach*. *Leisure Sciences* 32 (4): 352-368. Haettu osoitteesta: <https://doi.org/10.1080/01490400.2010.488598>. 354.

Bandura, A. (1995). *Self-Efficacy in Changing Societies*. Cambridge: Cambridge University Press. Haettu osoitteesta <http://search.ebscohost.com.pc124152.oulu.fi:8080/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=711687&site=ehost-live>. 2-3, 11, 170-171.

Butcher, J. & Smith, P. (2010). *'Making a Difference': Volunteer Tourism and Development*. *Tourism Recreation Research* 35 (1): 27-36. Haettu osoitteesta: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02508281.2010.11081616>. 28-30, 32-33.

Cheung Judge, R. (2017). *Class and Global Citizenship: Perspectives from Non-Elite Young People's Participation in Volunteer Tourism*. *Tourism Recreation Research* 42 (2): 164-175. Haettu osoitteesta: <https://doi.org/10.1080/02508281.2017.1303894>. 164-167, 169.

- Cunha, J.; Mensing, R. & Benneworth, P. (2019). *A Conceptual Framework to Understand Student Volunteerism*. *Tertiary Education and Management* 25:31–44. Haettu osoitteesta: <https://doi.org/10.1007/s11233-018-09012-x>. 34.
- Frazer, R. and Waitt, G. (2016). *Pain, Politics and Volunteering in Tourism Studies*. Vol. 57. Haettu osoitteesta: <https://www.sciencedirect.com.pc124152.oulu.fi:9443/science/article/pii/S0160738316300032>. 183-184.
- Kontogeorgopoulos, N. (2017). *Finding Oneself while Discovering Others: An Existential Perspective on Volunteer Tourism in Thailand*. Vol. 65. Haettu osoitteesta: <http://www.sciencedirect.com.pc124152.oulu.fi:8080/science/article/pii/S0160738317300531>. 1, 3, 5-6.
- Lee, Y-J. & Doyeon, W. (2018). *Understanding International Volunteering: Who is most Likely to Participate?*. *Journal of Nonprofit & Public Sector Marketing* 30 (1): 95-110. Haettu osoitteesta: <https://www.tandfonline-com.pc124152.oulu.fi:9443/doi/full/10.1080/10495142.2017.1326343>. 97.
- Lyons, K.; Hanley, J.; Wearing, S. & Neil, J. (2012). *Gap Year Volunteer Tourism: Myths of Global Citizenship?*. Vol. 39. Haettu osoitteesta: <http://www.sciencedirect.com.pc124152.oulu.fi:8080/science/article/pii/S016073831100079X>. 362-372.
- Marjovu, A. (2014). *Vapaaehtoistyön ytimessä: Järjestömuotoinen vapaaehtoistyö sosiaalisten representaatioiden näkökulmasta*. Helsingin yliopisto. Haettu osoitteesta: https://explore.openaire.eu/search/publication?articleId=od_____1593::318c46916b8bc7ab5ec7b89462bd5aed. 103.
- McGehee, N. G. & Santos, C. A. (2005). *Social Change, Discourse and Volunteer Tourism*. Vol. 32. Haettu osoitteesta: <http://www.sciencedirect.com.pc124152.oulu.fi:8080/science/article/pii/S0160738305000599>. 760-761, 764, 768.
- Mäkelä, P. & Saglamer, S. (2014). *Opettajien käsityksiä yrittäjyyskasvatuksen yhteydestä nuorten elämönhallintataitojen kehittymiseen*. Oulun yliopisto, Kasvatustieteellinen tiedekunta. Haettu osoitteesta: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-201403141197>. 19, 23, 25.
- Partanen, A. (2011). *"Kyllä minä tästä selviän" - Aikuisopiskelijat koulutustarinansa kertojina ja koulutuksellisen minäpystyvyytensä rakentajina*. Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, Jyväskylän yliopisto. Jyväskylän yliopistopaino, Jyväskylä. Haettu osoitteesta: <https://docplayer.fi/5079667-Kylla-mina-tasta-selvian-aikuisopiskelijat-koulutustarinansa-kertojina-ja-koulutuksellisen-minapystyvyytensa-rakentajina.html>. 19-20.
- Sin, H. L. (2009). *Volunteer Tourism - "Involve Me and I Will Learn"?*. Vol. 36. Haettu osoitteesta: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160738309000334>. 482, 487-491, 493.
- Stronza, A. (2001). *Anthropology of Tourism: Forging New Ground for Ecotourism and Other Alternatives*. *Annual Review of Anthropology* 30 (1). Haettu osoitteesta: <https://doi-org.pc124152.oulu.fi:9443/10.1146/annurev.anthro.30.1.261>. 261, 263, 275.
- Urdu, T. C., & Pajares, F. (2006). *Self-efficacy Beliefs of Adolescents*. Greenwich, Conn: Information Age Publishing. Haettu osoitteesta: <http://search.ebscohost.com.pc124152.oulu.fi:8080/login.aspx?>

[direct=true&db=nlebk&AN=470226&site=ehost-live](#). 249-250.

Wearing, S. & McGehee, N. G. (2013). *Volunteer Tourism: A Review*. Vol. 38. Haettu osoitteesta: <http://www.sciencedirect.com.pc124152.oulu.fi:8080/science/article/pii/S0261517713000745>. 120-124, 127.

Muut sähköiset lähteet

AIESEC in Finland (2019). *About us*. Viitattu 4.9.2019. URI: <https://aiesec.fi/about-us>.

AIESEC International (2019). *About us*. Viitattu 5.9.2019. URI: <https://aiesec.org/about-us>.

Blomberg, H. (2015). *AIESEC H.E.R.O. project*. Viitattu 9.9.2019. URI: <https://aiesecheroproject.wordpress.com/>.

Gankhuyag, N. (2019). *Leadership Development Model*. *Academia*. Viitattu 16.9.2019. URI: https://www.academia.edu/34985304/Leadership_Development_Model.

Global.me Projektiyhdistys ry (2013). *Global me: Global education project*. Viitattu 15.10.2019. URI: <https://gcdpprojects.wordpress.com/about/>.

Momondo (2019). *Tietoja meistä*. Viitattu 15.10.2019. URI: <https://www.momondo.fi/tietoa-meista>.

Momondo (2019). *The Value of Traveling 2019*. Viitattu 16.9.2019. URI: http://cdn.momondo.net/s-1/twp/The-Value-of-Travelling-2019_momondo.pdf.

Ruokoski, V. (2018). *Nuoret aikuiset eivät tee töissä mitään siksi, että niin on ollut ennenkin tapana – Diginatiivi haluaa esimieheksi pomon sijasta valmentajan*. Yleisradio. Viitattu 2.9.2019. URI: <https://yle.fi/uutiset/3-10376257>.

Arkistolähteet

AIESEC Oulun arkistot (1991-1992).

6. Liitteet

Liite 1: Haastattelukutsu

Hello there (name)!

I'm Minni Tynkkynen, a third-year cultural anthropology student from the university of Oulu. You might be wondering, why am I contacting you. It's because you were one of the participants in AIESEC Oulu's Global Volunteer project between the period of June (year) and February (year). I myself am part of AIESEC Oulu's executive board and I got your contact information from our contemporary local committee president (name). I am currently writing my Bachelor's thesis about a topic "*The conformation of world citizenship and self-efficacy of international incoming volunteers of AIESEC Oulu*" and therefore am approaching you in the sense of asking for your interest to take part in this study I am conducting.

Your experience is in a critically important part of AIESEC Oulu in its entirety and I would be glad if you would be able to give your valuable contribution to the research. In addition to that I have been working in the executive board for (...) years, I have been an exchange participant in a Global Volunteer project myself in Indonesia in summer (year) so I have an established devotion for this topic. The study will not only be an interesting point of view on the field of volunteer tourism studies but also for AIESEC Oulu as a whole to demonstrate the potential impact that you, the volunteers, enable us to make in our society.

Thus, I would like to inquire whether it would be possible for you to partake in this research? What it would mean for you in practice is that I would be conducting a (Skype) video interview of maximum 1 hour with you in the forthcoming week (12-18 November), according to your availability and ask you some questions regarding your experience in Finland and afterwards leaving back home.

If it would be suitable for you, the interviews would be tape-recorded for the purpose of latter analysis of the material. Naturally, all the recordings would be handled in the study paper fully anonymously and confidentially.

Consequently, I would suggest the following times below for the video interview. Unless none of

the dates is suitable for your schedule, we can arrange it the next week after that.

Monday 12 November-Sunday 18 November

I would be happy to provide you more information about the research topic or anything related to that either via mail or phone (WhatsApp is fine). If you were to participate in the study, I will send you the interview questionnaire and informed consent form to be filled in the coming email. Thank you very much in advance, I would be delighted to have your inputs as a meaningful part of my study.

Kind regards,

Minni Tynkkynen

Liite 2: Haastattelukysymykset

Basic information:

1. Name
2. Age
3. Education
4. Work experience
5. Current life situation (studying/working etc.)

Interview questions:

1. How and when did you hear about AIESEC?
2. Why volunteering work? What kind of previous experience did you have of it? What made you go to a project through AIESEC specifically?
3. Tell me about the project you were participating. What were the job descriptions you were doing and where and when was it happening? Who were the other participants in the project (other volunteers, workplace staff, AIESEC staff...)?
4. Why Finland as a country? Why this project especially?

5. How would you define being a world citizen in your own words? How about self-efficacy? Please give me an example.
6. How would you describe yourself before the project (how were you acting in difficult situations etc.)? Please give me an example.
7. Think back of your experience in Finland. What have been the most rewarding and challenging moments and learnings that you got out of the experience? What was motivating and what wasn't?
8. How do you think you have/have not developed your world citizenship and self-efficacy during the time spent in Finland? What have been the reasons for that?
9. How do you believe the other people involved in the whole process influenced/did not influence your experience as a whole?
10. How do you feel the support (meetings etc.) with the AIESEC people and working place staff affected you?
11. In which part the volunteering experience did/did not fulfill your expectations?
12. What was the most valuable personal outcome of your AIESEC experience? Please tell me a story, if you wish.
13. Think of yourself right now, in the situation that you currently are personally or professionally etc. How do you see the volunteering experience affected you...
  - ...personally? (e.g. self-awareness, solution orientation, communication skills, capabilities and personal resources...)
  - ...professionally? (studies, work...)